National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L

PSB / DSP
Received / Reçu
JAN 29 1987

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 5 (3301) XXXVI aastakäik | Teisipäeval, 20. jaanuaril 1987 — Tuesday, January 20, 1987 | Üksiknumbri hind 70 centi

Meteoroloogid ennustavad

Praegu nii USA-s kui ka Euroopa maades valitseva ebanormaalse ilmastiku peapõhjustajaks olevat nõndanimetatud „kosmiline tants", mis olevat põhjustatud maakera, päikese ja kuu asukohtadest teineteise suhtes. Kuu olevat maakerale oma orbiidil kõige lähedasemas seisus ja maakera olevat kõige lähedamal päikesele. Seetõttu olevat tekkinud kõrged tõusud ja sügavad mõõnad ning võibolla ka ülikülmad ilmad Euroopas. Need võivat veelgi suureneda ja olukorrad halveneda, enne kui kevad ja lõpuks suvi kätte jõuavad, arvestavad meteoroloogid.

Esimesed viljalaevad Muuga sadamas

Okup. Eestist teatatakse, et Muuga suursadamasse jõudsid kaks esimest kaubalaeva Kanadast ostetud viljaga. Kuidas selle ladudesse ja elevaatoritesse paigutamine läks, sellest kuuleme hiljem.

Need kaks laeva on järjekordseks tõendiks, et endine viljarikas Venemaa on nii alla käinud, et ei suuda oma põllumajandusega rahvast enam toita. Ja seda juba mitu aastat. Olukorrad lähevad iga aastaga vaid halvemaks. Huvitav, kui kaua suudab orjastatud N. Liidu rahvastik kommunistliku nomenklatuurat ja KGB-d kannatada.

„Vaba Eestlase" uus peakorter, 120 A Willowdale Ave. Meie lehe järgmine number on 35. aasta juubelileht, milles vanade meeldetuletamiste kõrval on ka kirjeldatud meie praegust elu ja olu. Foto: T. Säägi

Kõrge tunnustus Evelyn Koop'ile

Valiti tipp-administraatoriks

Rütmilise võimlemise asutaja Kanadas, Evelyn Koop, nimetati Kanada Spordiföderatsiooni möödunud aasta tipp-administraatoriks. Sellega ühenduses annetati talle Donald King'i nimeline mälestusauhind.

Evelyn Koop'i tegevus rütmilise võimlemise alal Kanadas algas 1951. aastal, kui ta asutas oma võimlemisrühma Kalev Estienne. 1969. a. asutas ta Kanada Rütmilise Võimlemise Föderatsiooni ja oli selle presidendiks kuni 1979-nda aastani.

Montrealis toimunud olümpiaadil oli ta suurejoonelise rütmilise võimlemise-demonstratsiooni juhiks ja koreograafiks. 1977. a. reisis ta Hiinasse, alustamaks sealset riiklikku rütmilise võimlemise programmi.

Evelyn Koop, kes viis rütmilise võimlemise võistlus-spordi alusele, on rahvusvaheliselt tuntud kui võistluste organiseerija, treener ja kohtunik ning on veel praegugi Rahvusvahelise Võimlemise Föderatsiooni tehnilise komitee auliige. Talle on jagatud rohkelt auhindu nii Kanadas kui ka välismail. Ta raamat „Moodsa võimlemise põhialused" on laialt kasutusel Kanada koolides.

Kõrge auhind anti Evelyn Koop'ile üle pidulikul banketil Toronto Westin hotellis, millel osalesid paljud Kanada tipp-sportlased, spordiliikumise tegelased ja valitsuse esindajad, nende hulgas endine Kanada kindralkuberner Ronald Mitchener.

Evelyn Koop

Kanada kaitseminister toetab NATO't ja USA-d

Perrin Beatty: Tuumarelva-arsenal kindlustab meie julgeolekut!

PERRIN BEATTY

Oma möödunud neljapäevases kõnes Kanada kuulsa Impeeriumi Klubi liikmete ees taas-kinnitas Kanada noor kaitseminister Perrin Beatty meie riigi toetust USA tuumarelva heidutuspoliitikale, öeldes: „Kanada peab jääma tugevaks ja resoluutseks liitlaseks nii USA-le kui ka ülejäänud NATO liikmesriikidele." Mis puutub Kanada tuumavabaks tsooniks deklareerimisele, mida nii mitmedki liberaalid ja sotsialistid nõuavad, ei muudaks see meie riiki kuidagi moodi kindlamaks või erapooletumaks, väitis Beatty. „Et riiki deklareerida tuumavabaks," ütles ta, „ei tee seda riiki veel tuumarelvakindlaks. Selline deklaratsioon ei kaotaks maailmast ühtki tuumapommi . . Nagu Toronto ajaleht „The Sun" on märkinud, aitab selline deklaratsioon ainult meie vaenlasi ja ajab meie liitlased segadusse."

Seepärast ei ole Kanadal midagi võita, vaid hoopis võimalik kõik kaotada, kui me ei toeta Lääneliitlaste tuumarelva-arsenali poliitikat, kinnitas minister Beatty. Kaitseministeerium on praegu uut poliitilist programmi (policy paper) ette valmistamas Kanada tuleviku kaitseplaanide suhtes. Beatty kõne järgi otsustades kavatseb Kanada NATO-sse edasi jääda ja oma panust selles liitluses veelgi tugevdada.

EELK Peetri kirikus
Musica Divina
KONTSERT
25. jaan. 1987 kell 4 p.l.
Eeskavas: SCHAFFRATH, BEND, AVESSON jt.
Pääse $5.—

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1987. AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — Tellige „VABA EESTLAST"!

Tellimiskupong lk. 11

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

Telefonid: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $60.—, poolaastas $34.— ja veerandaastas $18.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $111.—, $60.—, $31.—

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $80.—, poolaastas $44.— ja veerandaastas $23.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $115.—, $62.—, $32.—, mujal välismaal $140.—, $75.—, $40.—

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 70 c.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $6.—. **Kuulutusi võetakse vastu** nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

Grupp peolisi Eesti Maja Uueaasta-ballilt. Grupi keskel (ballikleidis) ballil esinenud sopran Vera Viiu Allik; temast paremal Eesti Maja esimees Osvald Piil.
Foto: T. Säägi

Raske aasta Ottawas

Kanada peaministri Brian Mulroney abikaasa Mila mainis kord ajakirjanikele, et Ottawas on lihtsam opositsioonis olla kui valitseda. Mila Mulroneyl on kahtlemata õigus! Opositsioonil on alati võimalus atakeerida ja arvustada, kuna valitsus peab lakkamatult oma sammusid ja poliitikat kaitsma. Valitsemisel tekib alati lünkasid, kus ka kõige paremad kavatsused võivad ootamatute tagasilöökide tulemusena sattuda terava kriitika märklauaks. Opositsiooni kriitika on sageli otsitud ja ebaõiglane, kuid praegusel televisiooni ajastul, kus kaamerasilmad jälgivad lakkamatult parlamendi istungeid ja kõiki sõnavõtte, võivad sellised kallaletungid kujuneda väga tülikaiks, eriti kui oma seisukohti kaitsvad ministrid ei ole nii head kõnemehed kui nende ründajad ning nende üldine esinemine jätab soovida.

Kuid kahjuks jääb mulje, et Mulroney valitsusel on neid nõrku kohti ja nii-ütelda „lahtisi otsi" rohkem kui mõnelgi eelmisel valitsusel. Pealegi tegi Mulroney valimiskampaania tuhinas selle suure vea, et ta andis kergel käel valijatele lubadusi, mida tal nüüd on raske täita. Valimiskastide juures käinud kanadalased on ilmselt hea mäluga, kuna nad ei unusta enne valimisi antud lubadusi ning tuletavad võimule tulnud parteile opositsioonis olevate parteide esindajate kaudu meelde, et see või teine valimiste ajal akuutselt päevakorral olnud küsimus on pandud vaikselt „kalevi alla", nähtavasti lootuses ja ootuses, et see pikapeale unustatakse ja päevakorralt hoopis-tükis kaob.

Näib, et Mulroney konservatiivide valitsusele kujuneb käesolev aasta eriti raskeks ja otsustavaks, kuna tulevased kuud peavad selgitama, kas Kanada valitsusel on võimalik sõlmida Washingtoniga vabakaubanduse kokkulepet või on see algatus määratud nurjumisele. Kokkuleppe saavutamine on seda olulisem, et Ottawa praegune rezhiim eesotsas peaminister Mulroneyga peab selle kokkuleppe saavutamist konservatiivide üheks tähtsamaks algatuseks ja poliitiliseks sammuks. Kui see hiilgav plaan Kanada tuleviku ja majandusliku heaolu kindlustamiseks kaardimajana kokku variseks, siis oleksid sellel väga kurvad tagajärjed konservatiivide partei väljavaadetele järgmistel parlamendivalimistel.

Kanada valitsus on läbirääkimiste senise käigu suhtes optimistlik, kuid paljud majandusteaduse eksperdid ja opositsiooniparteide asjatundjad kipuvad Ottawa-Washingtoni nõupidamistele vaatama läbi musta prilli. Nad väidavad, et Kanada esindajad ei ole läbirääkimistel ameeriklastele väärilisteks vastasteks ning panevad kõigi muude küsimuste kõrval arutlusainetena lauale ka Kanada kultuurielu hõlmavad majanduslikud probleemid ning Ühendriigide ja Kanada vahel varem sõlmitud n.n. auto-pakti, mis on osutunud erakordselt kasulikuks Kanada autotööstusele. Pessimistide kriitika on ka arusaadav, kuna Ühendriikide väliskaubandus oli möödunud aastal rekordiliselt passiivne ning ameeriklased on asunud nüüd täie energiaga oma majanduslikke huvisid kaitsma.

Washingtoni sensitiivsus ilmnes eriti silmatorkavalt Kanada ja Ühendriikide vahelise metsamaterjali-kaubanduse küsimuste lahendamisel. Ameeriklased olid häiritud, et Kanada saatis Ühendriikide turule odavat puitmaterjali, mille tulemusena kannatasid ameerika oma vastavad tööstused, kes ei suutnud Kanada odavate hindadega võis telda. Ameeriklased katsusid esialgu sedas küsimust lahendada Kanada metsamaterjali hinnale 15 protsendilise tolli lisamisega, kuid Ottawa nõudmisel lepiti lõpuks kokku, et Kanada maksustab ise oma puitmaterjali eksporti 15 protsendilise erimaksuga, milline summa jääb Kanadasse. Asjal on aga „konks juures", kuna ameeriklased nõudsid endile õigust kaasa rääkida, kuidas 15-protsendilisest erimaksust saadud summat Kanadas kasutatakse. See on andnud opositsioonile jälle kätte suured trumpkaardid ja Ottawast kostavad lakkamatult süüdistused, et konservatiivid sahkerdavad maha Kanada suveräänsuse. Süüdistused tunduvad sisuliselt ületehtuna ja forsserituna, kuid neile leidub küllaltki suurel määral uskujaid.

Mulroneyd ootavad uuel aastal veel paljud teised peavalu tekitavad küsimused — töötaoleku-kindlustuse toetuste ümberorganiseerimine, maksustamise süsteemile uute aluste rajamine, keskvalitsuse ja provintsivalitsuste vaheliste vahekordade korraldamine, surmanuhtluse parlamenti vabahääletusele viimine, sõjakurjategijate uurimise küsimuse käiku andmine, riigikaitse organiseerimine ja paljud teised küsimused. Suure huviga tuleb oodata Mulroney valitsuse ettepanekuid Kanada riigikaitse tõhustamiseks. Peaminister andis riigikaitse ümberorganiseerimiseks valimiskampaania ajal suuri lubadusi, kuid kahe aasta jooksul ei ole sel alal peale eri-väeliikidele uute mundrite andmise eriti midagi tehtud ning Kanada riigikaitse on endiselt jäänud armetu vaeslapse ossa.

Peaminister on ilmselt ülepeakaela uppunud sisepoliitilistesse probleemidesse, milledel lahendamisel ta käsi ei ole seni olnud eriti õnnelik. Vahelduseks proovib ta nüüd nähtavasti õnne välispoliitilises sektoris, mida võib järeldada tema äsjasest nõupidamisest Bahama peaminister Pindling'uga. Mõlemad peaministrid jõudsid otsusele, et Commonwealthi raamides tuleb moodustada erifond Lõuna-Aafrika piiririikide abistamiseks, kuna Briti peaminister Thatcher ei rakenda majanduslikke sanktsioone Lõuna-Aafrika vabariigi vastu ettekäändel, et sel puhul on kannatajateks Lõuna-Aafrika piiririigid. Mulroney ja Pindling leidsid, et sellise fondi moodustamisel ei saa Thatcher ennast enam vabandada ettekäändega, et sanktsioonid kahjustavad Lõuna-Aafrika naabreid.

Näib, et Mulroneyl on sama omapärased ideed välispoliitilistes küsimustes nagu olid tema eelkäijal Trudeaul. Kuid tema eelnev idee sai isegi Kanada ajakirjanduses erakordselt vähese tähelepanu osaliseks, ehkki Trudeau omaaegne „rahureis" maailma suursündmuseks üles puhuti.

K.A.

Uus pahandus Ontario politseiministriga

Ontario parlamendis nõuavad opositsioonierakonnad värskelt uuesti ametisse vannutatud politseiministri (Solicitor General) Ken Keyes'i vallandamist, sest ta olevat toime pannud „avaliku rassilaimamise".

Mäletatavasti astus Keyes ametist tagasi, kui tema vastu politseivõimude poolt illegaalses alkoholitarvitamises süüdistus esitati. Möödunud suvel komandeeris nimelt Keyes Ontario Provintsipolitsei mootorpaadi ja tõi selle pardale külalisena Scotland Yardi kõrgema ameti-isiku ja tema naise, kellele ta siis OPP konstaabli poolt laskis alkohoolseid jooke (õlut ja veini) serveerida.

Ka ta ise olevat mõned õlled võtnud. See on aga seadusega keelatud — liikuvas paadis ei tohi alkohoolseid jooke tarvitada. Pärast tema ametist tagasi astumist mõistis provintsikohus talle 53-dollarilise rahatrahvi. Ning möödunud nädalal vannutati ta vaikselt uuesti ametisse.

KEN KEYES

Nüüd nõutakse ta järjekordset tagasiastumist, sest ta ütles konservatiivsele parlamendiliikmele Andy Brandt'ile, kes just puhkuselt Lääne-India saartele tagasi oli jõudnud ja tugevalt päevitunud: „Teie nahavärvi järgi otsustades oleks teil pidanud viisat tarvis minema, et jälle Kanadasse sisse saada."

Naljatades tehtud kommentaar võib nüüd Keyes'ile saatuslikuks saada, sest see olevat „rassilaimamine". Seda väidavad nii konservatiivide juht Larry Grossman kui ka sotsialistide (NDP) päälik Bob Rae. Isegi liberaalide juht ja praegune provintsi peaminister David *Peterson paistab sellega* nõustuvat. Kuigi Keyes parlamendi ees vabandas, ei peeta seda küllaldaseks. Ilmselt tahetakse temast lahti saada.

Puerto Ricos arreteeriti tulesüütaja

Möödunud kesknädalal arreteeris USA Föderaalne Juurdlusbüroo (FBI) Hector Escudero Aponte San Juan'is, Puerto Ricos, ja esitas ta vastu ametliku süüdistuse 96 mõrvas. Escudero Aponte, kes töötas Dupont Plaza hotellis 10 aastat korrastustöölisena, olevat oma süü üles tunnistanud. Ta on „Teamsters" ametiühingu liige ja pärast 31. detsembril peetud üldkoosolekut, kus palganõudmisi arutati, olevat ta hotelli balliruumis mööbli puupiiritusega üle valanud ja siis selle põlema süüdanud.

Tulekahjus sai surma ka kaks Torontost pärit nais-turisti. Suurem osa surmasaanutest olid ameeriklased. „Teamsters" union eitab mingit asjassesekkumist, kuid arvatakse, et Aponte mitte üksi ei tegutsenud.

Viimaste teadete järgi arreteeriti veel teine „Teamsters" ametiühingu liige, Armando Jiminez Rivera, kes möödunud nädalal auavalduste osaliseks sai tulekahjus inimeste elude päästmise eest. 28-aastane Rivera on hotellis juba 11 aastat töötanud ja tema käest olevat tulnud puupiiritus, millega tuld alustati. Oletatakse, et rohkem „Teamsters" liikmeid on asjasse segatud.

Teatavasti on Puerto Rico USA territoorium, kus Föderaalsel Juurdlusbürool on õigus tegutseda.

Kommentaari

Palavlikust diplomaatili tegevusest Moskvas ja Kab jääb mulje, et venelastel on ganistani sõja lõpetamisega taga. Põhjus selliseks rutta seks on ka selge: Kremlile saanud selgeks, et punaarme suuda vaatamata oma ülitu vale sõjamasinale afgaanl vastupanu murda ning iga päev lõpeb punaarmeele ja ganistani kommunistliku v suse poolt moodustatud s väele uute kaotustega. K veelgi piinavam ja häirivam Nõukogude praegusele rezhii le sõjaga kaasuv halb rekla rahvusvahelisel rindel. Sest hoolega kui Gorbatshov ka p ab globaalses ulatuses ra apostlit mängida, jääb ta Af nistani sõja taustal ikkagi r vusvaheliseks röövliks, kall tungijaks ning naaberriigi ra like elanike mõrvariks.

Küsimus seisab ainult sel kuidas kõike seda nii korral da ja organiseerida, et venel lahkumisel jääks Afganist ikkagi veel kehtima kommun lik rezhiim. Kreml teab, afganistani rahvas on põhili antikommunistlik ning ei unustanud neid terroristli hirmutegusid, mida venela on sooritanud Afganistani k des ja linnades. Kindlasti ei Kremlis unustatud ka ühe Af nistani vabadusvõitlejate j ähvardav ettekuulutus, et nii kui venelased oma väed Af nistanist välja viivad, on Ka list järgmisel päeval kadu kommunistlik valitsus ja as datud vastupanuliikumise p moodustatud valitsusega.

Ajalugu näitab, et nõuko de kommunistlik rezhiim on ti suur meister olnud igasug te pettemanöövrite korralda sel oma võimu kindlustamis Meil tarvitseb meenutada ai Baltikumis punaarmee tan ähvardusel korraldatud nimekirja „parlam divalimisi", mille a sel venelased veel prae oma võimutsemist Eestis, L ja Leedus õigustavad. Afga tanis on aga lugu tunduvalt k rulisem kuna seal on iga k kuleppe aluseks punaarmee javiimine Afganistanist. N Moskval on tõesti põhjust ka et kui seni punaarmeele vi vastu pannud antikommunis säilitavad oma relvad, siis la neb Kabulis venelaste poolt mule upitatud afgaanlas moodustatud armee silmap selt ja sõdurid jooksevad r vuslaste poole üle.

Tõepolest ülesanne on ra ning operatsiooni sissejuhata seks on korraldatud rahvus helise miljöö tekitamiseks ju terve rida manöövreid. Kõ pealt kutsuti Kabulis teguts nukuvalitsuse juht kindral M hammed Nadzhiib Moskvas kus pärast salanõu pidamist sustati 15. jaanua Afganistanis välja kuuluta vaherahu ning alustada ä kommunistidega rahuläbirää misi. Aktsiooni võtmeks Nadzhiibi ülekutse rahvuslas le mägedest alla tulemiseks relvade maha panemiseks, k juures neile lubati garanteer julgeolek. See tähendaks a kommunistidelt allaandm nõudmist ning selle plaani ko selt hakkaksid venelased a siis oma punaarmeega Afga tanist järk-järgult lahkuma,

el (ballikleidis) balli
a esimees Osvald Piil.
Foto: T. Säägi

Ontario
ga

**opositsiooniparteid värs-
politseiministri (Solicitor
, sest ta olevat toime pan-**

e". Seda väidavad nii konser-
ivide juht Larry Grossman kui
otsialistide (NDP) päälik Bob
. Isegi liberaalide juht ja
egune provintsi peaminister
id Peterson paistab sellega
stuvat. Kuigi Keyes parla-
di ees vabandas, ei peeta seda
aldaseks. Ilmselt tahetakse
ast lahti saada.

uerto Ricos
reteeriti
esüütaja

öödunud kesknädalal arre-
is USA Föderaalne Juurdlus-
o (FBI) Hector Escudero
nte San Juan'is, Puerto Ricos.
sitas ta vastu ametliku süüdis-
e 96 mõrvas. Escudero
nte, kes töötas Dupont Plaza
llis 10 aastat korrastustööli-
, olevat oma süü üles tunnis-
d. Ta on „Teamsters"
tiühingu liige ja pärast 31.
embril peetud üldkoosolekut,
palganõudmisi arutati, olevat
notelli balliruumis mööbli
piiritusega üle valanud ja siis
e põlema süüdanud.
ulekahjus sai surma ka kaks
ontost pärit nais-turisti.
rem osa surmasaanutest olid
eriklased. „Teamsters"
n eitab mingit asjassesekku-
t, kuid arvatakse, et Aponte
te üksi ei tegutsenud.
iimaste teadete järgi arreteer-
veel teine „Teamsters" ame-
ingu liige, Armando Jiminez
era, kes möödunud nädalal
valduste osaliseks sai tulekah-
ihimeste elude päästmise eest.
aastane Rivera on hotellis juba
aastat töötanud ja tema käest
vat tulnud puupiiritus, millega
l alustati. Oletatakse, et roh-
n „Teamsters" liikmeid on as-
se segatud.
Teatavasti on Puerto Rico USA
ritoorium, kus Föderaalsel
rdlusbürool on õigus tegutse-

Kommentaarid

Palavlikust diplomaatilisest tegevusest Moskvas ja Kabulis jääb mulje, et venelastel on Afganistani sõja lõpetamisega tõsi taga. Põhjus selliseks ruttamiseks on ka selge: Kremlile on saanud selgeks, et punaarmee ei suuda vaatamata oma ülitugevale sõjamasinale afgaanlaste vastupanu murda ning iga uus päev lõpeb punaarmeele ja Afganistani kommunistliku valitsuse poolt moodustatud sõjaväele uute kaotustega. Kuid veelgi piinavam ja häirivam on Nõukogude praegusele rezhiimile sõjaga kaasuv halb reklaam rahvusvahelisel rindel. Sest nii hoolega kui Gorbatshov ka püüab globaalses ulatuses rahuapostlit mängida, jääb ta Afganistani sõja taustal ikkagi rahvusvaheliseks röövliks, kallaletungijaks ning naaberriigi rahulike elanike mõrvariks.

Küsimus seisab ainult selles, kuidas kõike seda nii korraldada ja organiseerida, et venelaste lahkumisel jääks Afganistanis ikkagi veel kehtima kommunistlik rezhiim. Kreml teab, et afganistani rahvas on põhiliselt antikommunistlik ning ei ole unustanud neid terroristlikke hirmutegusid, mida venelased on sooritanud Afganistani külades ja linnades. Kindlasti ei ole Kremlis unustatud ka ühe Afganistani vabadusvõitlejate juhi ähvardav ettekuulutus, et niipea kui venelased oma väed Afganistanist välja viivad, on Kabulist järgmisel päeval kadunud kommunistlik valitsus ja asendatud vastupanuliikumise poolt moodustatud valitsusega.

Ajalugu näitab, et nõukogude kommunistlik rezhiim on alati suur meister olnud igasuguste pettemanöövrite korraldamisel oma võimu kindlustamiseks. Meil tarvitseb meenutada ainult Baltikumis punaarmee tankide ähvardusel korraldatud ühe nimekirja „parlamendivalimisi", mille alusel venelased veel praegugi oma võimutsemist Eestis, Lätis ja Leedus õigustavad. Afganistanis on aga lugu tunduvalt keerulisem kuna seal on iga kokkuleppe aluseks punaarmee väljaviimine Afganistanist. Ning Moskval on tõesti põhjust karta, et kui seni punaarmeele visalt vastu pannud antikommunistid säilitavad oma relvad, siis laguneb Kabulis venelaste poolt võimule upitatud afgaanlastest moodustatud armee silmapilkselt ja sõdurid jooksevad rahvuslaste poole üle.

Tõepolest ülesanne on raske ning operatsiooni sissejuhatamiseks on korraldatud rahvusvahelise miljöö tekitamiseks juba terve rida manöövreid. Kõige pealt kutsuti Kabulis tegutseva nukuvalitsuse juht kindral Mohammed Nadzhiib Moskvasse, kus pärast salanõu pidamist otsustati 15. jaanuaril Afganistanis välja kuulutada vaherahu ning alustada antikommunistidega rahuläbirääkimisi. Aktsiooni võtmeks oli Nadzhiibi ülekutse rahvuslastele mägedest alla tulemiseks ja relvade maha panemiseks, kusjuures neile lubati garanteerida julgeolek. See tähendaks antikommunistidelt allaandmise nõudmist ning selle plaani kohaselt hakkaksid venelased alles siis oma punaarmeega Afganistanist järk-järgult lahkuma, kui rahvuslaste võitlusüksused oleks täielikult likvideeritud.

Punaste seisukohalt on see kahtlemata ilus plaan, kuid ääretult naiivne, kuna raske on aru saada, miks peaksid need mehed, kes seitse aastat ohvriterikastes lahingutes oma maad ja rahvast on kaitsnud nüüd relvad pikemata maha panema ja võimu üle andma punastele, kelle juhiks on pealegi Kremli peakäsilane Afganistanis, endine Afganistani KGB ülem Nadzhiib. Loomulikult lükkasid rahvuslased Nadzhiibi ettepaneku kohe tagasi, mainides, et nad ei alusta enne mingisuguseid läbirääkimisi kui N. Liidu okupatsioonniarmee on Afganistanist lahkunud.

Kuid Gorbatshov punnib oma ühekülgse rahuplaaniga visalt edasi. Ta saatis rahuplaanidele suurema rahvusvahelise toetuse saamiseks oma välisministri Shevardnadze ja partei keskkomitee sekretäri välispoliitilistes küsimustes Dobrõnini Kabuli, kus nad pöörasid kõigi Afganistani rahvuslasi toetavate riikide poole ülekutsega toetuse andmise lõpetamiseks ja järgmisel kuul ÜRO toetusel algavate Afganistani küsimuse lahendamise läbirääkimistele kaasa aitamiseks. Shevardnadze oma sõnavõtus Kabulis näitas selgelt, kust poolt Kremli „rahutuuled" puhuvad, mainides, et Afganistani sõda on võimalik rahuläbirääkimistega lõpetada ainult siis, kui Ühendriigid ja Pakistan rahvuslaste toetamise lõpetavad.

Kremli manöövritest jääb mulje, et seal tehakse suuri pingutusi oma plaanidele Läänes suurema toetuse saamiseks. Nähtavasti katsutakse mõjutada Lääne pahempoolseid ringkondi ja n.n. „rahugruppe" ning taotletakse neilt toetust suure verevalamise lõpetamiseks ja N. Liidule ta vallutuste kindlustamiseks. On mõeldav, et loodetud toetust hakkab pikapeale siit ja sealt läbi tilkuma, kuna Lääne ajakirjanduses võib juba leida artikleid, kus propageeritakse verevalamise lõpetamist kompromissiga ja tembeldatakse kommunistliku rezhiimi vastu võitlejaid suurmaaomanikeks, kellel ei ole afgaani rahva tõelised huvid südamelähedased.

Jääb üle ainult küsida, kas need kümned tuhanded võitlejad on kõik suurmaaomanikud, kes punaste rezhiimi vastu võideldes juba aastaid oma elu kaalule pannud? Ja kes on need 4 miljonit Afganistani põgenikku, kes elavad praegu viletsates tingimustes Pakistani põgenikelaagrites? Kas ka need on „kulakud"? Läänemaailm laseb end petta kui ta kõiki neid muinasjutte usub. Kuid kahjuks seda on juhtunud varem korduvalt ja võib ka tulevikus uuesti juhtuda.

AMI

Lühiuudiseid

KARATSHIST teatatakse, et seal sai kolm inimest surma kui politsei avas tule määratsejate peale. Need määratsejad olid esialgu olnud rahulikud demonstrandid, kes protestisid viletsate valitsuse julgestusmeetmete vastu. Teatavasti on Pakistanis paar viimast nädalat rassirahutused kestnud, mis paiguti otse kodusõda mulje jätavad.

Surma saanud astronaudid Onizuka, Smith, McAuliffe, Scobee, Jarvis, McNair ja Resnik.

Kahjutasud hukkunud astronautide eest

USA Kohtuministeerium teatab, et kosmoselaeva „Challenger" õnnetuse juures surma saanud astronautide kahjutasusummad makstakse välja ilma kohtukäsuta kokkuleppel nende perekondadega. Nõudmisi on seni esitanud komandör Francis Scobee, keskkooliõpetaja Christa McAuliffe, kosmosespetsialisti Ellison Onizuka ja transport-spetsialisti Gregory Jarvis'e perekonnad.

Hukkunute perekonnad saavad igaüks arvatavasti umbes 750,000 dollarit kahjutasu. Need summad makstakse välja paari järgmise aasta jooksul. Selle eest on perekonnaliikmed nõustunud alla kirjutama dokumendile, mis kinnitab, et neil edasisi nõudmisi ei ole.

Piloodi Michael Smith'i, kosmose-spetsialistide Ronald McNair'i ja Judith Resnik'i perekonnad ei ole veel seni kokkuleppele alla kirjutama nõustunud. Smith'i lesk on esitanud NASA vastu 15.1 miljoni dollarilise kohtuliku nõudmise.

30.000 kanadalast teenis Vietnamis!

New Brunswick'i provintsis sündinud ja kasvanud kanadalane Ed Wilby, kes elab nüüd Mississaugas ja on Melitta kohvifirma asepresident, võttis osa tseremooniast Detroiti hoki-areenil, kus austati Vietnamis teeninud kanada sõjaveterane.

Nagu välja tuli, teenis seal kõikides USA väeliikides umbes 30.000 kanadalast. Ed Wilby oli langevarjur, kes 17-aastasena aastal 1963. vabatahtlikult USA jalaväkke astus.

Ta ütleb, et ta on 10 aastat pidanud seda saladuses hoidma, sest Kanada tööpakkujad ei tahtnud „jänki timukat" tööle võtta. Kuid nüüd, pärast seda kui möödunud suvel Chicagos 100.000 USA Vietnami sõja veterani austusavaldusi saatel läbi linna marssisid, on ta otsustanud oma „musta mineviku" avalikuks teha.

Septembris 1985 kogunes umbes 100 kanada veterani Washingtonis asuva Vietnami Sõja monumendi juurde, kus toimus mälestus-tseremoonia. 66 kanadalast kaotasid Vietnami kommunismi-vastases võitluses oma elud ja Ed Wilby ütleb, et tema 6 1/2 kuud Vietnami džunglites veedetud aeg õigustab teda Detroidis neid 30.000 Kanada veterani esindama.

Praegu on ta organiseerimas kampaaniat kanada veteranidele pensioni-õiguste saamiseks, sest seni on pensioni-rahasid makstud välja ainult neile, kes USA-s elavad. Toronto filmimees Norm Rumack on produtseerimas dokumentaalfilmi kanadalaste kohta Vietnami sõjas. Ta ütleb, et loodetavasti toob filmi ilmumine kanada Vietnami sõjaveteranidele tunnustuse, mille nad on rikkalikult ära teeninud.

Olgu siinjuures märgitud, et Kanada Sõjajõududes teenib praegu umbes 70.000 inimese ümber, kellest ainult umbes 10.000 on liinisõdurid.

Toeta allkirja andmisega vaatleja staatuse nõudmist Eesti Vabariigile ÜRO's

PROVIDENT REALTY LTD.
656-0011
REALTOR
695 ST. CLAIR AVENUE WEST, TORONTO, ONTARIO M6C 1B2
Kinnisvaravahendusfirma
Esindaja
Tiina (Nortmaa) Martjak
Tel. kodus 653-0599

„Talihari '87" — viimasel pühapäeval jaanuaris

„Talihari '87 on jälle ukse ees! Mul on heameel teatada lugupeetud noortesõpradele, et eeloleva ürituse läbiviimise ja koordineerimise on oma õlgadele võtnud ngdr. Siiri Lepp, kelle suur vilumus tagab kahtlematult kauni koosviibimise. Siirilt kuulsin, et eeskavalises osas on lahkelt oma abi lubanud üldtuntud noored: Liina Purje-Lepik, Eero Voitk, Anne Keelman ja „Kalevi" võimlejad. Külakosti võib oodata Toronto Meeskoorilt. Oskar Lutsust, kelle sünnist käesoleval aastal möödub 100 aastat, kõneleb Evi Jaaguste. Katkendi O. Lutsu raamatust loeb ette Kristina Valter.

E.G.K.K.K. oma korralisel üldkoosolekul, 9. novembril 1986., tegi otsuse „Talihari '87" puhastulust anda toetusi 1988. a. toimuvast ülemaailmsest laagrist osavõtjaile noortele Austraaliasse sõiduks ja Eesti Gaidide Liidu poolt koostatud koguteose „Mälestusi Gaidrajalt" välja andmiseks.

Armsad sõbrad, moodustame 25. jaanuaril kell 3 p.l. koos Eesti Maja suures saalis ühise pere! Oma osavõtuga aitate kaasa, et „Talihari '87" kujuneks jälle kauniks elamuseks, mis on järjekorras 17. EGKKK pealelõunane koosistumine — Eesti noorte tegevuse toetuseks! Olgu osavõtjail kõigil tugev tunnetus, et igaüks on lüliks Eesti noorte töös ja tegevuses. Noored on tänulikud tugeva alusmüüri rajamise eest, millele nad kannavad palke, et seinad kerkiksid kõrgele. Tänu noortelt väljendub nende silmasäras.

Gaiderid serveerivad kohvi oma-küpsetatud kookide ja saiadega. Õnne võib leida loterii-laua juurest, sest võite on rikkalikult.

Minevik on näidanud, et „Talihariа" õnnestumist ei takista tuisk ega torm, aga loodame ilusale ilmale!

OOTAME TEID KOIKI!
LISANNE VAHER
EGKKK juhataja

Teadaanne St. Catharines'i tellijatele

Kuna meie senine sealne esindaja hr. A. Aasma on Torontosse elama asunud, siis palume lahkelt tellimised saata postiga ajalehe kontorisse.

Tänuga
VABA EESTLASE talitus

Beirutis võeti uus pantvang

Samal ajal kui inglasest kirikuesindaja Terry Waite Beiruti saabus, et sealsete pantvangide vabastamise üle läbi rääkida, haarasid terroristid kinni uue pantvangi — selleks on prantsuse ajalehe-fotograaf Roger Auque. Algul teatati, et Auque olevat Kanada kodanik, kuid nüüd on selgunud, et ta seda siiski ei ole. Ka tema kaaslast, reporter Paul Marchand'i, püüti kidnäpata, kuid sellel õnnestus inimröövlite käest põgeneda.

Sõjasaagiks saadud lennukist „Isamaapäästjani“ — PN-3

Ühel talvisel jaanuaripäeval a. 1939 startis Lasnamäelt, sõjaväelennuk PN-3, mida juhtis katselendur, kapten Peeter Olt. Tüübi nimetus PN oli tuletatud konstruktorite, lennuinseneride Posti ja Tooma (Neudorf) nimedest.

Lennuk ehitati Lasnamäel Avio-tehastes ja sai mingil imelikul kombel hüüdnimeks „Isamaapäästja“, kuigi ametlikuks numbriks oli 160. Lennuk oli ühepinnaline, kaheistmeline ja kinnise kabiiniga. Varustatud Rolls-Royce 500 hj mootoriga ja saavutas, arvestades selle vähest võimsust tolleaegse rekordkiiruse 400 km/t.

HEA LENNUK

Inglismaalt oli ju tellitud meie lennuväele 12 kõige efektiivsemat jahilennukit „Spitfire“ ja PN-3 oligi mõeldud treeninglennukina enne üleminekut uutele jahilennukitele. Ühel „Spitfire'il“ olid juba peal meie lennuväe tunnusena sini-must-valged kolmnurgad, kuid seoses alanud sõjaga tühistati Briti Õhuministeeriumi pool tellimine 13. sept. 1939 ja nii jäimegi neist ilma.

Kuna võhikule tundus „Isamaapäästja“ sarnasena „Spitfire'ile“, siis oli okupeerimisel venelaste esimeseks küsimuseks: „Kuhu olete peitnud teised „Spitfire'id“? Kuid PN-3 oli kõigiti õnnestunud lennuk heade lennuomadustega, olles tõendiks meie Avio-tehaste inseneride ja töötajate suurele asjatundlikkusele. Jah, see oli jaanuaris 1939...

FARMAN 30

20 aastat varem, jaanuaris 1919 olid meie vaprad sõdurid rasketes murdelahingutes paisanud vaenlase tagasi Valkla lahinguväljadel, vaevalt 40 km Tallinnast. „Siiamaani ja mitte kaugemale...“ oli lahingu mälestusmärgi kivisse raiutud tekst.

Eesti 1. Diviisi koosseisus formeeriti Inseverivae Pataljoni ühe allüksusena „Lennupoolrood“, mille ülemaks detsembris 1918 määrati lendurkapten Jüri Ots. Endisest tsaari lennuväest oli kogunenud kodumaale lendureid, lendur- vaatlejaid ja avio-motoriste, kuid — ei olnud ühtegi lennukorras lahinglennukit.

Edukal vastupealetungil vallutati meie vägede poolt Narva 19. jaanuaril 1919. a. Koos Narva vallutamisega tuli Tallinna üllatav teade: Pähklimäe veski juures, 5. polgu lõigus oli leitud lennuk, mis nagu ootas uut peremeest.

Esimeses maailmasõjas kahe Georgi-ristiga vääristatud lendurkapten Karl Haas (VR I/3) võttis endaga kaasa lendur — vaatleja Jakob Tillo ja mõned avio-motoristid Kelgu (VR I/3) juhtimisel. Kogu selle „lennusalga“ lao ja töökoja moodustas kastike Kelgu käe otsas ja nii asuti kiires korras teele. Aegamööda selgus, et lennuk oli kuulunud Eestit rünnanud 7. kommunistliku armee juurde lähetatud 3. Petrogradi aviogrupi 2. lennuväesalga koosseisu.

Sõjasaagina saadud lennuk oli prantsuse päritoluga „Farman HF-30“ tüübist, kahepinnaline, tõukava propelleriga luurelennuk. Kelgu arvates oli see veel kaunis kõbus ja punaste poolt kiirel põgenemisel (mitte [illegible]andumisel) maha jäetud. Jahutusvesi mootoris oli muidugi külmunud. Rassiti lennuki kallal öö läbi ja isegi polkovnik Reek, kel oli lendur-vaatleja väljaõpe, tuli mehi vaatama ja kiirustama. Lubas kaasa lennata, kui sellest asja saab ja — saigi asja! Nüüd aga tuli asuda veel kütte- ja määrdeainete jahile. Saadi pudel bensiini siit ja teine õliga sealt ning lõpuks leiti isegi mõned pommid.

ESIMENE LEND

Siis saabus pidulik ja ajalooline silmapilk. 30. jaanuaril a. 1919 startis proovilennule Eesti Vabariigi esimene sõjalennuk, pardal lendur Karl Haas ja avio-motorist Kelk. Selgus, et lennuk oli igati lennukõlblik.

Juba 15. veebruaril starditi esimesele lahinglennule, ülesandega pommitada vaenlase positsioone Dubrovkas, Kobõljakis ja Komorovkas. Heideti alla kaks 25-naelast ja viis 5-naelast pommi koos hulga lendlehtedega ning tulistati kuulipildujast vaenlase positsioone. Lennukit juhtis lendur- lipnik Karl Haas ja vaatlejaks oli lpn. Jakob Tillo. Sama meeskond teostas Farmaniga kuus lahingulendu.

Vahepeal aga suurenes ostetud lennukite arv ja ülemjuhataja korraldusel pidi Farman antama üle

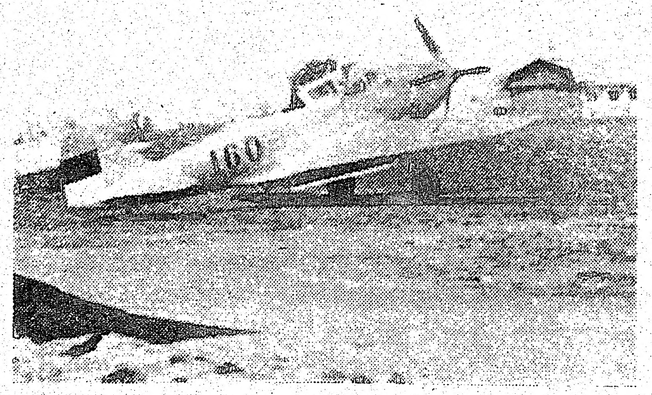

PN-3 "ISAMAA-PÄÄSTJA" Lasnamäe lennuväljal.

EESTI ESIMENE SÕJAVÄELENNUK Farman HF-30. Ülal vasakul esimene lendur-lipnik Karl Haas ja teine avio-motorist Kelk. All paremal esimene lendur-vaatleja, lipnik Jakob Tillo.

Loode-Armeele, mis toimuski juuli alguses. Stardil 4. juuli 1919. a. aga purustas Loode-Armee lendur-leitnant Bergerstrasser lennuki ja see vast oligi väärikas lõpp meie esimesele sõjalennukile.

ALGUS JA LÕPP

Jaanuaris 1919 Farman HF-30 ja jaanuaris 1939 PN-3 tähistasid meie lennuväe sini-must-valgete kolmnurkadega märgitud lennukite algust ja lõppu. Vananenud Tsaari-Venemaa trofeelennukist kuni meie oma lennutala tehnikute töö tõhusa tulemusena oli PN-3, „Isamaapäästja“. Meie sõjaväelennukid aga hävitati Jägala lennuväljal 1941.a. suvel hävituspataljoni poolt.

MIS NEIST SAI?

Mis sai kõigist neist asjaosalisist? Kolonel Karl Haas Lennubaasi ülemana vangistati okupantide poolt ja ta suri Siberis. Leitnant Jakob Tillo lahkus lennuväest pärast tõhusat tööd meie noore lennuväe väljaõppe organiseerimisel ja sai surma lennuselts „Aeronauti“ teenistuses a. 1926 lennuki purunemisel Kadrioru ranna läheduses. Lennuväe- divisjoni aviomehhaanik Kelk oli tunnustatud jõuna tegevteenistuses kuni Eesti lennuväe likvideerimiseni.

„Isamaa-päästja“ lenduritest lahkus katselendur, kapten Peeter Olt teenistusest a. 1939, siirdudes äsjaloodud lennuseltsi „AGO“ teenistusse liinilendurina. Olt oli meie lennunduse üks kogenenumaid lendureid. Saanud Esimese maailmasõja ajal väljaõppe Prantsusmaal, oli ta hiljem tegev katselendurina Eesti lennuväes ja liinilendurina nii „Aeronauti“ kui ka „AGO“ teenistuses. Viidi mobiliseerituna Venemaale, kuid tal õnnestus sealt pääseda koos kolme noorema kaaslenduriga. Kõik neli olid sõja ajal Briti Royal Air Force (RAF) teenistuses lenduritena ja on nüüd surnud.

Järgnevad katselendurid PN-3 lendudel olid major Felix Robinson ja kapten Alfred Kriisk. Major Robinson langes pataljoniülemana esimesel sõjatalvel idarindel. Kapten Kriiskist sai kommunistlik poliitjuht, ta jäi Eestisse, võttis osa Tallinna puhastamislahingutest sakslaste poolel, sai kergelt haavata, kuid mõisteti 1941.a. sügisel surma.

Major Voldemar Post oli saanud Esimese maailmasõja ajal lenduri väljaõppe Inglise lennuväes, viidi Venemaale ja pärast sõja lõppu naasnuna oli tunnustatud tööjõuks kuni surmani. Ta on maetud Tallinna Metsakalmistule. Insener Rein Tooma, meie sõjaaegse lennuüksuse „Sonderstaffel Buschmanni“ katselendur sai surma koos oma avio-motoristiga kui nad tegid katseid ühe Lätist toodud lennukiga.

Praegu neid ridu kirjutades tundub, et „Isamaa-päästja“ imelikul kombel, tänu oma hüüdnimele jättis jäljed igasse „oma“ lendurisse. Igaüks neist püüdis just päästa meie kodumaad omal kombel, kolme erineva lennuväe teenistuses...

REMI MILK

Martin Ekström, julge vabatahtlik viies sõjas

Eesti ja Soome Vabadussõdade kangelane Martin Ekström on viimaks ometi saanud Rootsis mälestusmärgi. See on küll paberist; ilus helesinine raamat asjaosalise pildiga kaanel. Kirjutatud kodukandi mehe Sivert Westeri poolt ja välja antud Militäärhistoriska Förlagetilt. Eesti kolonel Martin Ekström omas Eesti Vabadusristi I/1 ja II/3 — viimane isikliku vahvuse eest.

Soomes oli ta kolonelleitnant, Saksa sõjaväes omas leitnandi kraadi, Türgis oli ka leitnant, Pärsias politsei-üksuse kapten kuid kodus Rootsimaal hüüti teda endiseks hobusemeheks. Isegi kõneall oleva raamatu ilmumise puhul pealkirjastab Svenska Dagbladet härra Th. Palmi artikli: Martin Ekström, üks Rootsi seikleja.

Eesti Päevaleht (nr. 67, lk. 6) nimetab Martin Ekströmi kui natsionaalsotsialistliku bloki juhti. See blokk tegutses väga lühikest aega ja meie nimekangelase poliitiline karjäär oli veel lühem. Ta oli sõjamees, ilma vastava teoreetilise väljaõppeta. Raamatu autori eeskujul nimetame teda edaspidi ainult Martiniks.

Ta sündis 1887 Dalarnas talutöölise pojana. 18-aastasena astub vabatahtlikuna sõjaväkke. 1911 saadab Rootsi ohvitsere Pärsiasse politsei-üksuste loomiseks ja Martin satub sinna kui ühe majori tentsik ja hobusemees.

1918 on ta juba majorina Soome Vabadussõjas, kus juhib Tampere vabastamist. Aasta hiljem leiame teda Narva alt meie Vabadussõjas. Martin Ekströmi peetakse Narva vabastajaks. Soome abi organiseerimisel on temal väga hinnatud teened. Toon siin ära katke E. Laamani „Eesti iseseisvuse sünd“: „18. 12. kiitis EAV heaks sõjaministeeriumi ja Soome ohvitseri Ekströmi vahel koostatud lepingu kava soome vabatahtlikkude pataljoni asutamiseks. 22. 12. töötas EAV pühalikult anda kõigile välismaalastele, kes sõjariistadega Eesti piire kaitsevad, nende soovi järgi Eesti kodaniku õigused ja ka eesõigused, mis Eesti rahvaväelastele antud ja tulevikus antakse, eriti tasuta maa isiklikuks tarvitamiseks. 24. 12. võis EAV juba teatada, et „Soomes on meeleolud meie kasuks muutunud. Vabatahtlikke on umbes 300 üles andnud“. Kuid 22. 12. oli punavägi juba Rakke ja Vägeva jaama vallutanud ja 24. 12. Tapa sõlmjaama.“ Niipalju Laamani.

Viimaseks sõjaliseks operatsiooniks kujunes Martinile kolonelleitnandi kraadis Hangö vabastamine 1941. Raamatus on palju huvitavat Martini eraelust; ta käis läbi suuruste Sven Hedin'i, von Rosen'i ja Herman Göring'uga juba enne kolmekümnendaid aastaid ja ka hiljem.

Silvert Westeril kulus kümme aastat materjali kogumiseks. Raamat on kergesti loetav. Võib soovitada noortele kui vanadele. Miks mitte tõlkida? Martin jäi surmani Rootsi kodanikuks, kuid on maetud Soome.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE“

Kuld-kuljus LLL'87/1

Lembitu Malev Kotk

Nädalalõpul 10./11. jaanua sus Lembitu Maleva lumelaa — „Kuld-kuljuse“. Laagris Toimus suusatreening, maa Laupäeva õhtul oli saun Lem jas. Laagrit juhtis Harold K Roos ja laagrit toitlustas Hilj

Laagri juhtkond oli asja nii korraldanud, et jala-paksusele jäisele lumele sadas laagriks paar tolli värsket ja muutis Kotkajärve eeskujulikuks suusamaastikuks. Laagrilipp heisati peaväljakul laupäeval kell 11 ja langetati poolmasti Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi asutajaliikme Mart Tarumi mälestuseks, kelle matus toimus linnas just samal ajal. Einele järgnes suusasammu ja pöörete harjutamine laagrivälja-kul ja 10-km suusamatk Orujärvest lõuna suunas. Vaatamata kestnud sulale olid järved kindlas jääs, mille paksus oli 10 — 12 tolli. Nii polnud ohtu veekogude ületamisel.

Õhtupoolikul parandasid Lembitu lelled suusaradasid, mis mootorsaanide poolt olid rikutud. Vendurskaudid ehitasid üle järve kaljuprakku lumeonni.

Koldeõhtul jutustas dr. Jaan Roos põneva loo häälest ja helist, millest saab üksinduse ning hirmutunde kõrvaldaja. Sellepärast laulavad üksikud metsamatkajad ja suusatajad. Sellepärast kasutatakse kuljuseid ja kirikukelli — helin peletab „kurjad vaimud“ eemale. Poistele anti kätte laagrimärgid — kaks kuldset kuljust nahknööri otsas. Anne Linkruus ja Jaan Roos sepitsesid sealsamas laagrilaulu, millega täiendati laagri laululehelt lauldud lumelaagrite laule. Lõkke ääres anti edasi ka järgmise päeva võistlusjuhised.

Pühapäevaks oli jälle tulnud veidi värsket lund ja oli kõigiti ideaalne suusailm päikesevilksatustega pilvituse vahelt. Noolepoistest tuli võitjaks 2,5 km distantsil Miku Linkruus — 21.17. Teiste kõigi võistlejate suusatee oli 5 km. Skaudid — Sven Linkruus — 38.05 ja Riki Roos — 41.37, vendurskaudid — Allan Vessmann — 35.47, Martin Roos — 36.08, tüdrukud Marja-Leena Roos — 33.24 vanemskaudid ja juhid — Alrek Meipoom — 29.03, Michael Sadul — 29.25. Jaan Roos suusatas ajaga 25.58. Kõikide klasside võitjatele anti laagrimärgi kuljustele lisaks veel üks suur kuldne kuljus.

Laagrit teenindas Lembitu Maleva mootorsaanil varustusjuht Rein Kori. Mootorsaani-sport muutub aga järjest populaarsemaks ka poiste seas. Avaldati arvamist, et suusavõistluste kõrval võiks toimuda ka mootorsaani-võistlused tingimustel, et rajad ei lange kokku ja mootorsaanid ei riku suusa murdmaa-radasid. Kokku oli laagris viis mootorsaani.

Laagrilaul:

Suured koerad, väiksed koerad,
kutsikatel kellad kaelas.
Löö aga suuska vastu lund,
siis näed öösel hästi und.

Lembitul on lumelaager,
kõlisevad kuljused.
Kuljus tondi kartma lööb,
nii et pikad sääred teeb.

T-30. Ülal vasakul esimene
All paremal esimene len-

koos oma avio-motoristiga kui
d tegid katseid ühe Lätist
dud lennukiga.
Praegu neid ridu kirjutades tun-
b, et ,,Isamaa-päästja'' im-
kul kombel, tänu oma hüüd-
nele jättis jäljed igasse ,,oma''
durisse. Igaüks neist püüdis
t päästa meie kodumaad omal
mbel, kolme erineva lennuvä-
nistuses...

REMI MILK

julge
õjas

ganiseerimisel on temal väga
natud teened. Toon siin ära
tke E. Laamani ,,Eesti
seisvuse sünd'': ,,18. 12. kiitis
V heaks sõjaministeeriumi ja
me ohvitseri Ekströmi vahel
statud lepingu kava soome
batahtlikkude pataljoni
tamiseks. 22. 12. töötas EAV
halikult anda kõigile
ismaalastele, kes sõjariis-
ega, Eesti piire kaitsevad,
de soovi järgi Eesti kodaniku
used ja ka eesõigused, mis
sti rahvavaelastele antud ja tu-
kus antakse, eriti tasuta maa
klikuks tarvitamiseks. 24. 12.
s EAV juba teatada, et
oomes on meeleolud meie
uks muutunud. Vabatahtlikke
umbes 300 üles andnud''. Kuid
12. oli punavägi juba Rakke ja
geva jaama vallutanud ja 24.
Tapa sõlmjaama.'' Niipalju
mani.
Viimaseks sõjaliseks operatsi-
niks kujunes Martinile kolonel-
nandi kraadis Hangö vabasta-
ne 1941. Raamatus on palju
vitavat Martini eraelust; ta käis
suuruste Sven Hedin'i, von
sen'i ja Herman Göring'uga
a enne kolmekümnendaid aas-
d ja ka hiljem.
Silvert Westeril kulus kümme
stat materjali kogumiseks. Raa-
t on kergesti loetav. Võib soo-
da noortele kui vanadele.
ks mitte tõlkida? Martin jäi
rmani Rootsi kodanikuks, kuid
maetud Soome.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

Kuld-kuljuse laager LLL'87/1

Lembitu Malev Kotkajärve lumes

Nädalalõpul 10./11. jaanuaril toimus Kotkajärvel skautüksus Lembitu Maleva lumelaager koodinimetusega LLL'87/1 — ,,Kuld-kuljuse''. Laagrist võttis osa 35 maleva liiget. Toimus suusatreening, maastikumatk ja suusavõistlused. Laupäeva õhtul oli saun Lembitu külas ja koldeõhtu peamajas. Laagrit juhtis Harold Kivi, suusasporti juhtis dr. Jaan Roos ja laagrit toitlustas Hilja Jukkum.

Laagri juhtkond oli asja nii korraldanud, et jala-paksusele jäisele lumele sadas laagriks paar tolli värsket ja muutis Kotkajärve eeskujulikuks suusamaastikuks. Laagrilipp heisati peaväljakul laupäeval kell 11 ja langetati poolmasti Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi asutajaliikme Mart Tarumi mälestuseks, kelle matus toimus linnas just samal ajal. Einele järgnes suusasammu ja pöörete harjutamine laagriväljakul ja 10-km suusamatk Orujärvest lõuna suunas. Vaatamata kestnud sulale olid järved kindlas jääs, mille paksus oli 10 — 12 tolli. Nii polnud ohtu veekogude ületamisel.

Õhtupoolikul parandasid Lembitu lelled suusaradasid, mis mootorsaanide poolt olid rikutud. Vendurskaudid ehitasid üle järve kaljuprakku lumeonni.

Koldeõhtul jutustas dr. Jaan Roos põneva loo häälest ja helist, millest saab üksinduse ning hirmutunde kõrvaldaja. Sellepärast laulavad üksikud metsamatkajad ja suusatajad. Sellepärast kasutatakse kuljuseid ja kirikukelli — helin peletab ,,kurjad vaimud'' eemale. Poistele anti kätte laagrimärgid — kaks kuldset kuljust nahknööri otsas. Anne Linkruus ja Jaan Roos sepitsesid sealsamas laagrilaulu, millega täiendati laagri laululehelt lauldud lumelaagrite laule. Lõkke ääres anti edasi ka järgmise päeva võistlusjuhised.

Pühapäevaks oli jälle tulnud veidi värsket lund ja oli kõigiti ideaalne suusailm päikesevilksatustega pilvituse vahelt. Noolepoistest tuli võitjaks 2,5 km distantsil Miku Linkruus — 21.17. Teiste kõigi võistlejate suusatee oli 5 km. Skaudid — Sven Linkruus — 38.05 ja Riki Roos — 41,37, vendurskaudid — Allan Vessmann — 35,47, Martin Roos — 36,08, tüdrukud Marja-Leena Roos — 33.24 vanemskaudid ja juhid — Alrek Meipoom — 29.03, Michael Sadul — 29.25. Jaan Roos suusatas ajaga 25.58. Kõikide klasside võitjatele anti laagrimärgi kuljustele lisaks veel üks suur kuldne kuljus.

Laagrit teenindas Lembitu Maleva mootorsaanil varustusjuht Rein Kori. Mootorsaani-sport muutub aga järjest populaarsemaks ka poiste seas. Avaldati arvamist, et suusavõistluste kõrval võiks toimuda ka mootorsaanivõistlused tingimustel, et rajad ei lange kokku ja mootorsaanid ei riku suusa murdmaa-radasid. Kokku oli laagris viis mootorsaani.

Laagrilaul:

Suured koerad, väiksed koerad,
kutsikatel kellad kaelas.
Löö aga suuska vastu lund,
siis näed öösel hästi und.
Lembitul on lumelaager,
kõlisevad kuljused.
Kuljus tondi kartma lööb,
nii et pikad säärad teeb.

Kultuurupärandi Klubist

Eesti Kultuuripärandi Klubi liikmed esitavad värvilisi slaide Vana-Andrese kiriku kõrvalsaalis.

Klubi on töötanud 6 aastat edukalt rahvusliku tegevuse jäädvustamisel mitte ainult video-lindistamisega vaid klubi aktiivsus on mitmel teiselgi alal avaldunud.

Kui 6 aasta eest klubi poolt esitatud eriprojekte hindas Kanada valitsus oma toetuste määramisega, siis oli ette nähtud audio- ja foto-alale lisaks video, millest suurim töö oli, ja ka on, Esto '84 videolintidele, vähemal määral värvilistel diapositiividel Jäädvustamine.

Möödunud nädalal möödus koosolekuga koos ,,Kalurineiu'' video-lindiga tutvumisega ja selle etenduse lavastaja Lydia Vohule tutvustamisega.

Lint arvati praegusel kujul sobivaks paljundusele andmiseks. Lindi monteeris Laine Pent mitmete videokaamerate ülesvõtetest üle 2-tunniliseks saateks. Linti on võimalik koheselt tellida.

Foto alal on tehtud mitmeid intervjuusid, pildistatud Esto '84 pidustusi ja tehtud eriteemalisi ülesvõtteid, peamiselt loodusest, — see on sobivaks lisamaterjaliks mitmetel eriteemalistel esitusil.

Vajatakse
TÖÖJÕUDU
PHOTOTYPE-SETTING MASINALE
Hel. Alfred, tel. 444-1084, päeval

Klubi liikmed Laine Pant, Angelika Lokk, Leida ja E. Eerme esitavad möödunud aastal toimunud Hispaania-Marokko-Portugali reisult ülesvõtteid-slaide klubi alaliseks koduks muutunud Vana-Andrese kiriku kõrvalsaalis 25. jaan. 1987, peale jumalateenistust, tõenäoliselt kell 5.15.

Kõik teretulnud!

Foto, audio ja video alal on kõigil võimalik klubiga liituda ja koos töötada, milleks saate informatsiooni tel. 762-5329 klubi sekretärilt Ellen Irsilt.

Tähelepanu kinnisvaraomanikud ja üürilised — Toronto, York'i, Etobicoke', North York'i ja Scarborough' linnades ning East York'i piirkonnas (borough)

KINNISVARA HINDAMINE

ja teie 1987. a. omavalitsuse- ja koolimaksud

Piirkondlikud kontorid üle Ontario vastutavad kinnisvara õigeväärtusliku hindamise eest omavalitsuse- ja koolimaksu osas.

Hindamise dokumendid viiakse omavalitsustele, kus neid kasutatakse ,,mill rate'i'' määramiseks ja arvestatakse omavalitsuse kinnisvaramaks.

Kinnisvaramaksu suurus, mis makstakse oma majalt või ärilt, oleneb hinnatud väärtusest ja millise ,,mill rate'i'' on annud sellele omavalitsus. Hinnatud väärtus ,,mill rate'iga'' korrutatult ongi teie 1987. a. kinnisvaramaks.

Avalikud istungid (Open House Sessions)

Avalikud istungid annavad teile võimaluse, kinnisvara hindamise täielikuks mõistmiseks ja väärtuste võrdlemiseks.

Avalikud istungid on kõikides omavalitsustes sobivatel aegadel ja asukohtades, et anda teile võimalusi läbirääkimiseks personaliga kinnisvara hindamise osas teie piirkonna kontoris.

Hindaja (assessor) selgitab meelsasti teile kinnisvara hindamise põhialuseid ja on õigustatud parandama andmeid, kui vajalik, enne hindamise dokumendi saatmist teie omavalitsusele.

Kui teil on küsimusi, kuid pole võimalik istungist osa võtta, siis palume astuda ühendusse piirkonna hindamiskontoriga (Regional Assessment Office) allpool toodud aadressil ja telefonil.

Hindamisteadaanne (Assessment Notice)

Kinnisvaraomanikud ja üürilised saavad hindamisteadaande ***ainult, kui andmed kinnisvara osas või hindamine on muutunud möödunud aasta jooksul või kui viimase aasta jooksul on antud sisse vastulause või kui on toimunud üldine muudatus kinnisvarade hindamisel teie omavalitsuses.*** Kui saate hindamisteadaande, siis selles võib kajastuda muudatusi, milliseid olete nõudnud kooli toetuse määramisel, teie oma hinnatud väärtus või mingi muu informatsioon eelmise aasta teadaandest.

Vastulause andmise protseduur

Kui olete võtnud osa kohapealsest istungist ja te pole ikkagi rahul oma kinnisvara hindamisega, siis on teil õigus edasi kaevata Hindamise Revideerimise Komiteele (Assessment Review Board). See võtab kontakti eraviisilisteks ülekuulamisteks ja on vastutav otsustamisel, kas vastulause hindamine on õige ja võrreldav teiste samasuguste kinnisvaradega ümbruskonnas või naabruses ja võib muuta hindamist vastavalt.

Vastulause andmise tähtpäev

Viimane tähtpäev hindamise vastulause sisseandmiseks on 26. veebruar 1987.

Teie vastulause peab olema kas vastulause vormil (Notice of Appeal Form) või esitatud kirja näol Hindamise Revideerimise Komitee piirkonna registraatorile (Regional Registrar of the Assessment Review Board) edasi antud hiljemalt 26. veebr. 1987, märkides kinnisvara aadressi, dokumendi numbri (Roll Number) ja vastulause põhjuse.

Teid selles osas aidates — vastulause vorm (Notice of Appeal) ja Hindamise Revideerimise Komitee piirkonna registraatori aadress on saadaval avalikul istungil, teie piirkonna hindamiskontoris või omavalitsuse kontoris.

Avalike istungite plaan

Held: Thurs. Jan. 22 & Fri. Jan. 23 and Mon. Jan. 26 – Fri. Jan. 30, 8:30 a.m. – 8 p.m. each day

FOR: CITY OF NORTH YORK
AT: Regional Assessment Office
55 Doncaster Avenue
Thornhill, Ontario L3T 1L7
(416) 889-9503

FOR: CITY OF SCARBOROUGH and BOROUGH OF EAST YORK
AT: Regional Assessment Office
7 Overlea Boulevard
Toronto, Ontario M4H 1A8
(416) 423-1240

FOR: CITY OF ETOBICOKE and CITY OF YORK
AT: Regional Assessment Office
4 Eva Road
Etobicoke, Ontario M9C 2A8
(416) 621-9400

FOR: CITY OF TORONTO
AT: Regional Assessment Office
90 Eglinton Avenue East, Suite 300
Toronto, Ontario M4P 3A5
(416) 486-6300

Ministry of Revenue
Ontario

Translation By This Publication from Text Provided by the Ontario Ministry of Revenue

SPORT

Argentiina suur aasta jalgpallis

Eelmisel suvel Argentiina mäletatavasti võitis maailmameistri tiitli jalgpallis Mehhikos peetud finaalturniiril. See oli võistlus rahvusmeeskondade vahel. Nüüd lisandus sellele teine väärtuslik võit ja karikas. Detsembri keskel Tokios alistas Argentiina meister ,,River Plate'' Rumeenia meistri ,,Steaua'' 1:0 ja omandas sellega maailmameistri tiitli klubimeeskondadele.

Finaalmatsh maailma parima klubimeeskonna nimele on 1980. aastast saadik peetud Tokios ja selles kohtuvad alati sellele eelneva Euroopa ja Ameerika riikide meistermeeskondade turniiride võitjad. Et Euroopa parimaks seekord osutus vähese kuulsusega Rumeenia ,,Steaua'', oli suureks üllatuseks.

Tokio on Lõuna-Ameerika meeskondadele olnud õnnekohaks, kaotades seal 1980. aastast saadik ainult üks kord. Esimesel kolmel aastal Euroopa meistrid, kuulsad Inglise meeskonnad Nottingham Forest, Liverpool ja Aston Villa lahkusid Tokiost löömata ühtki väravat. 1983. aastal sakslaste Hamburgis V oli esimene, kes suutis lüüa värava, kuid kaotas sellele vaatamata. Aasta hiljem Liverpool teist korda tuli koju ,,kuivalt''. Esimene võit Euroopale tuli 1985. aastal, kui Itaalia ,,Juventus'' alistas argentiinlaste ,,Juniorsi''.

Ülalkirjeldatud topeltvõidud on haruldased. Viimati sai sellega hakkama Brasiilia 1962. aastal, kui peale maailmameistri tiitli võitmise nende meister ,,Santos'' osutus parimaks ka klubide seas.

Spordimärkmeid

Ameeriklane Mike Tyson on noorim profipoksi raskekaalu maailmameister. Tiitlimatshis kanadalase Berbicki teises ringis nokauti löönud meister on sündinud 1. juulil 1966. a. Ta on võitnud 27 matshi järjest, neist 25 enne lõpugongi. Enne teda oli noorim maailmameister Floyd Patterson (USA), kes 1956. aastal tiitlit võites oli 21 aastat ja 11 kuud vana.

o

USA üliõpilasliit alustas võitlust narkomaania ja toksikomaania vastu. Keelatud ainete nimekirja on võetud 204 narkootikumi aseainena kasutatavat ravimit. Võistlustel hakatakse tegema pistelist kontrolli. Paljastatud sportlased, treenerid, kohtunikud ja juhid diskvalifitseeritakse 3—6 kuuks.

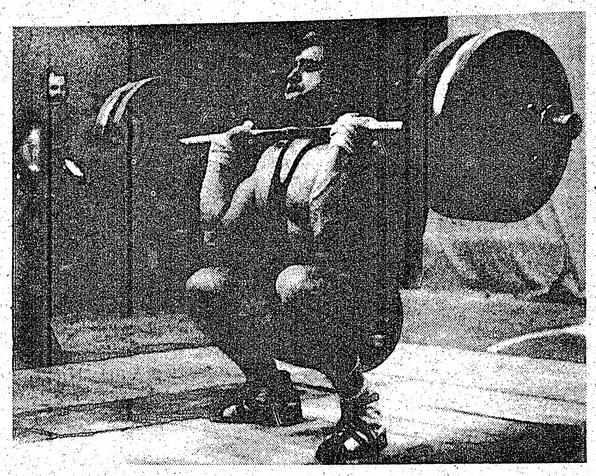

,,Jõu'' jõumees Toivo Kurg kasvas Harjumaal Kolgas. Koolipõlves tegi kergejõustikku, hüppas isegi teibaga kõrgust, hiljem hakkas kangi tõstma. 15 aastat kaitses maaspordiühingu au, tulles üheksa korda maaspordiühingute üleliiduliseks meistriks. Suurmeister Toivo Kurg lahkus tõstepõrandalt siis kui kahe tõstega oli koos 400 kg.

Spordiuudiseid Eestist

Eestis tähistas oma 40. aastapäeva spordiühing ,,Jõud'', mis 15. detsembril 1946. a. asutatuna oli esimene maasportlaste ühing N. liidus. Ühingul on praegu üle 150 tuhande liikme ning ta on peale kahe olümpia kuldmedalimehe andnud arvukalt medalivõitjaid mitmesugustelt teistelt suurvõistlustelt.

o

Ujumisvõistlustel Tallinnas läbis 15-aastane Eve Heikla 50 m vabalt ajaga 27,62 sek. Tulemus on Eesti temavanuste neidude tippsaavutus.

o

Detsembri alguses peeti Tartus korvpalli linnavõistlus Tallinna ja Tartu vahel seitsmes vanuserühmas (1969—1974 sündinud noored ning täiskasvanud). Nagu aasta tagasi lõppes 14-st mängust (7 mõlemale soole) üheksa pealinlaste võiduga. Suurim skoor saavutati 1970. a. sündinud neidude klassis, kus tartlannad võitsid 77:25. Tallinna ,,vanade'' naiskond tasus selle osaliselt 40-punktilise võiduga (81:41).

o

Tallinnas toimus üleliiduline dzhuudoturniir noortele, millest võttis osa 12 meeskonda, kelle hulgast tuli välja võitjana Tallinna esindus Leningradi ees. Kahes raskeimas kaalukategoorias oli parim tallinlane Vladimir Kulikov ning teine koht kuulus 15-aastasele Indrek Petersonile.

Teadaanne kalasportlastele

Toronto Eesti Õngitsejate & Jahimeeste Klubi korraldab esimese talvise kalapüügi-võistluse sellel aastal Simcoe järve läänakaldal Lefroy Beach'is 31. jaanuaril. Võistlus toimub Kaljo Laanemetsa mälestusrändauhinnale ja klubi poolt väljapandud auhindadele. Võistluseks koguneda kell 7.30 hommikul Lefroy'st mineva tee otsal järve kaldal. Teejuhis: 400 kuni tee 89, sellega ida suunas kuni tee 11, sellega põhja suunas kuni Churchill, sealt jälgida Lefroy tee silti mis viib otse järve kaldale. Kui on kellegil küsimusi, palutakse helistada — Enno Vaher, tel. 640-6001 või Avo Poom tel. 286-2099. Lähemat informatsiooni võistluse korra kohta antakse kogunemisel. Pärast võistlust on ettenähtud kogunemine Enno Vaheri suvila juures, mille kohta lähemat informatsiooni kohapeal.

JUHATUS

Sportlaager '87

kavas Balti kergejõustikuvõistluste korraldamine

Detsembris tuli Sportlaagri juhatus kokku planeerimaks 1987. a. laagrit. Arutati eelmisel suvel toimunud laagri probleeme ja püüti neile lahendust leida. Näis, et noored olid laagriga üldiselt väga rahul, ent kaebasid väsimuse üle laagri lõpul. Oli raske määritleda, kas selle väsimuse põhjustajaks oli pingeline tegevus või varavalgeni kestnud öised jutuajamised.

Koosolekul võeti vastu järgmised otsused;

- Sportlaager '87 toimub Jõekäärul, 1.—8. augustini.
- Osavõtjate liigitamises vanuse järgi tehti järgmised muudatused: 8—10, 11—13, ja 14 ning vanemad.
- Balti Spordiliidule esitatakse ettepanek Balti Kergejõustikuvõistluste korraldamiseks Jõekäärul, 8. augustil 1987.
- Püüda leida mooduseid Eesti Noorte Spordi Sihtkapitali asutamiseks, mis võtaks vastu toetusi ja testamente, toetamaks rahaliselt kõiki sportlikke ettevõtteid, mitte ainult Sportlaagrit.
- Juhatuse koosseis kujunes järgmiseks: Ilmar Kaljurand Tõnu Orav, Valdeko Novek, Tiit Romet, Kati Kütti, Viivi Holmberg, Malle Jürima-Romet, Jaan Schaer, Derek Pallandi, Toomas Saar ja Raivo Remmel.

EERIK LAIDSAAR

NOORSÕDUR PENSION 8.

JUTUSTUSI SÕDURIELUST

Nagu oli hiljuti noorte kompaniis, kus oma veltveebel Sindrinahk kord puudus. Teda asendas naaberkompanii veltveebel Poolik, madal, jässakas, paksude punaste põskedega isand, kelle hallides pilusilmades alati mängles kahtlane naeratus, millega ta oma mittemidagiütlevale näole püüdis anda iroonilist ilmet. Kuigi Saulep võis müristada kui äike, ei kardetud teda meeste hulgas, ei, pigem vastupidi, sest Saulep ehk Sindrinahk, nagu on ta hüüdnimi, on siiras. Kui sõimab, siis sõimab, kui karistab, siis karistab ja sellega ongi lõpp.

Aga Poolikut teati, et ta mahedad silmad ja õline, palvevennalik hääl on ainult mask. See mees võib suu ees olla sulle kui mesi, provotseerides sageli sel moel välja nii mõningaidki distsipliinivastaseid väljendusi, väljendusi, milliseid avaldatakse ainult oma vahel, sageli kirudes, sageli aga ka pooleldi naljatades. Kuid päev hiljem kutsub kompaniiülem su enda juurde ja küsib, et kas Teie, noorsõdur see-ja-see, olete veltveebli juuresolekul rääkinud sellist juttu?

Salata muidugi ei saa ja karistuse, tulgu ta siis milline tahes, peab vastu võtma. Niisugune mees on veltveebel Poolik. Tol päeval, asendades Saulepit, sattus ta lõunavaheajal Pensionile, kes raamatut luges ja veltveebli tulles ei märganud püsti tõusta ega tervitada.

Poolik sammus tasahilju Pensioni juurde, ja kui teine üle raamatu vaadates tulijat märkas, kummardus irooniliselt, sirutas Pensionile käe ja lausus oma õlitatud häälel, millel see kord ei puudunud kahjurõõmus nöökav alatoon:

— Tere lõunast, noorsõdur!

Pension tõusis kuidagi kohmakalt, kuid leidis enda kohe. Ta oli sellest mehest kuulnud.

— Tervist, härra veltveebel, lausus ta, teise väljasirutatud kätt raputades.

Olukorra koomilisus oli äratanud üldist tähelepanu. Nii tuligi, et meestel, kellest seni igaüks oma voodi juures vaikselt oli õiendanud ja puhketunni rahu nautinud, äkki asja oli just sinna ruuminurka, kus Pensioni voodi asus. Hurmilt, Pensioni voodinaabrilt käidi küsimas seda ja teist, piideldes sellejuures ühe silmaga Pooliku ja Pensioni suunas. Paljud leidsid järsku, et vaja on hakata püssi puhastama, milliseks otstarbeks kõlbas jällegi ainult üks koht kogu suures ruumis — Pensioni lähedus.

Kahekõne veltveebli Pooliku ja noorsõdur Pensioni vahel arenes aga järgmiselt:

Poolik: Väga rõõmustav tutvuneda Teiega, lugupeetud noorhärra. Kuidas on Teie auväärt nimi?

Pension: Jüri Jaani poeg Pension, härra veltveebel. Pärit Sibaverest, 21 aastat vana, 1 meeter 72 sentimeetrit pikk, kohtu poolt karistamata.

Poolik: Kas Te mind tunnete?

Pension: Tunnen küll, härra veltveebel.

Poolik: Nii-nii. Ja kas Te sisemäärustikku ka tunnete?

Pension: Tunnen küll, härra veltveebel.

Poolik: Jaa-jaa. Mis Te sellest kaitseväelisest tervitamisest siis ise kah arvate?

Pension: On teine päris kena komme, härra veltveebel. Kui kõik ülemused nii stupiidsed oleksid kui Teie, oleks lust teenida.

Pooliku, kellel ta tavalise kombe järgi kindel kava oli, kuidas Pensioni kulul võidurõõmutseda, lõi see viimane lause jänni. Mis ütles too noor: stupiidne? Hh-hm . . . Luuravalt vahtis Poolik ringi, kas ehk kuulajate näoilme ei reeda kuidagi selle sõna tähendust. Kuid ei — kõigil oli kibe töö. Kiidemann puhastas püssi sellise hoo ja andumusega, et oli õlilapigi unustanud varda külge kinnitamata, Hurm sõlmis ja mõõtis saapapaelu, nagu sõltuks nahknööride otste ühepikkusest kogu ta eluõnn, ja teisedki, keda veltveebli pilk riivas, leidsid järsku, et neil ruttu-ruttu on vaja kuskile minna.

Nii veltveebel Poolik ei saanudki teada, mida see salapärane sõna võiks tähendada. Kuna ta, tugedes oma veltveebli-autoriteedile, ei võinud uskuda, et üks noorsõdur teiste kuuldes ülemusele miskit halba võiks öelda, jäi järele oletus, et Pension oma naha päästmiseks mingi väga meeldiva komplimendi ütles. See lepitas teda pisut. Ta jätkas oma ringkäiku, lausudes Pensionile üle-õla:

— Olgu pealegi ülem stupiidne, aga noorem peab teda siiski ikka ennem tervitama.

Mispeale Pension oma kõige tõsisemal näol vastas:

— Just nii, härra veltveebel.

Vahejuhtum oli sedapuhku õnnelikult likvideeritud.

No vaat. Selliseid asju õppekompaniis ei saa ette tulla. Ei tohi tulla. Ja seepärast peabki sealne veltveebel olema teistest klass kõrgemal. Tark mees ja viisakas. Sest juba Saulep ütles: kompüll on kompanii isa, aga veltveebel on kompanii ema. Ja mis viisakas kompanii see on, kus ema pole viisakas?

(Järgneb)

k

,,Wenn d kommen

Hispaaniakeelne aj

Luis E. Aguilar, Kuub town'i Ülikooli juures Was hispaaniakeelses ajakirjas 1986 äsja nii saksa- kui k Robert Raid'i tõsieluromaa

,,Kui rumalus valu teeks, pe terve inimkond karjuma,'' ü saksa vanasõna. Kahjuks ei k inimkond ja rumalusi teha edasi. Kui ma Robert R raamatu ,,Kui Nõukogud tul lõpetasin, siis mõtlesin ma sell Raamat ilmus oma saksakee esitrükis aastal 1953, just sa ajal kui Kuubal esimene Cas pooldajate rünnak Moncada s väekasarmutele toimus. K Robert Raidi raamatus välj datud valukarje ei jõudnud kur Kuubani. Ja kui see oleks ka si jõudnud, poleks keegi sel tähelepanu pööranud .

Kahjuks ei tee rumalus v seepärast ei nuta ka inimko Traagilised hoiatushüüded k vad tühjalt. Inimkond soo tõsielust põgeneda — sooviksin seda isegi. Ma sooviks enam lehti lugeda, t viisorit vaadata, raadio-uudis kuulata — tahaksin ainult mõ mägestiku unustatud nurgake elada, päikeseloojakuid vaade ja vanu raamatuid lugeda. Se asemel, et moodsate tragöödi üle pead murda ja muretse loeksin ma ainult legendaars Troojast või areenil ohverda märtritest.

Kuid see ei ole võima Olevik surub meile igapäevar resid peale ja sunnib meid nen osalema. Ühelt raamaturiiu leidsin raamatu ,,Kui Nõuko tulid'' ning ma alustasin s lehitsemist. Olen kirglik raam lugeja ja varsti hakkas raa mind köitma. Nagu jäämäe hin tungisid autori, Robert Ra sõnad mu sisemusse. Nad mee tasid mulle mu enda ja mu ko maa, Kuuba, tragöödiat.

Raamatu autor pärineb Est Eesti, Estland, Estonia — asub see? Meile siin tundub ainult ühe väikese Baltimere-ää maana, mille nime me ähma maateadustunnist mäletame. me seda mäletame. Eesti, L Leedu — need nimed ei tähe meile, kuubalastele, eriti mid Kindlasti ei tähenda ka n ,,Kuuba'' sealsetele elanik mitte midagi. Siiski on Kuub Eesti raudse sidemega seot Mõlemad maad on nüüd Nõu gude võimu all.

Eesti oli pärast Venemaa re lutsioonisõdu esimene välisma ohver. Sellele järgnesid kiir Läti, Leedu. Baltimaade n kogudelastele üle andmisega t tis Läänemaailm endale rahu o Mõnel pool isegi rõõmustati s üle, sest nüüd jäävat Nõukog valitsus rahule — nad tahtva ainult endise Vene impeeri piire taastada. Aga, kallis lug kui sa seda raamatut lehitsed, sa näed, et see ei vasta tõ

ordiuudiseid
stist

stis tähistas oma 40. aasta-
a spordiühing „Jõud", mis
etsembril 1946. a. asutatuna
simene maasportlaste ühing
idus. Ühingul on praegu üle
tuhande liikme ning ta on
e kahe olümpia
nedalimehe andnud arvukalt
livõitjaid mitmesugustelt
t suurvõistlustelt.

o

misvõistlustel Tallinnas lä-
5-aastane Eve Heikla 50 m
ajaga 27.62 sek. Tulemus
esti temavanuste neidude
avutus.

o

sembri alguses peeti Tartus
alli linnavõistlus Tallinna ja
vahel seitsmes vanuserüh-
(1969—1974 sündinud
ning täiskasvanud). Nagu
tagasi lõppes 14-st mängust
lemale soole) üheksa pealin-
võiduga. Suurim skoor
ati 1970 a. sündinud neidu-
ssis, kus tartlannad võitsid
Tallinna „vanade"
nd tasus selle osaliselt
nktilise võiduga (81:41).

o

innas toimus üleliiduline
doturniir noortele, millest
osa 12 meeskonda, kelle
t tuli välja võitjana Tallinna
s Leningradi ees. Kahes
mas kaalukategoorias oli
allinlane Vladimir Kulikov
ine koht kuulus 15-aastase-
ek Petersonile.

Spordi Sihtkapitali asuta-
, mis võtaks vastu toetusi ja
ente. toetamaks rahaliselt
portlikke ettevõtteid, mitte
Sportlaagrit.
natuse koosseis kujunes
seks: Ilmar Kaljurand Tõnu
Valdeko Novek, Tiit
r. Kati Kütti, Viivi
erg. Malle Jürima-Romet,
Schaer, Derek Pallandi,
s Saar ja Raivo Remmel.

nsioni kulul võidurõõ-
lause jänni. Mis ütles
hm . . . Luuravalt vah-
kuulajate näoilme ei
tähendust. Kuid ei —
emann puhastas püssi
a, et oli õlilapigi unus-
mata. Hurm sõlmis ja
sõltuks nahknööride
ta eluõnn, ja teisedki,
s, leidsid järsku, et neil
le minna.
k ei saanudki teada,
ona võiks tähendada.
veltveebli-autoriteedile,
noorsõdur teiste kuul-
ba võiks öelda, jäi jä-
ma naha päästmiseks
mplimendi ütles. See
ätkas oma ringkäiku,
la:
m stupiidne, aga noo-
ennem tervitama.
a kõige tõsisemal näol

ltveebel.
puhku õnnelikult likvi-

asju õppekompaniis ei
la. Ja seepärast peabki
eistest klass kõrgemal.
est juba Saulep ütles:
a, aga veltveebel on
sakas kompanii see on.

(Järgneb)

kirjandus • kunst • muusika

„Wenn die Sovjets kommen . . ."

Hispaaniakeelne ajaleht kommenteerib

Luis E. Aguilar, Kuuba päritolu ajalooprofessor Georgetown'i Ülikooli juures Washingtonis, USA pealinnas, kirjutab hispaaniakeelses ajakirjas „Diario los Americas", 18. juulil 1986 äsja nii saksa- kui ka ingliskeelses uustrükis ilmunud Robert Raid'i tõsieluromaani kohta:

„Kui rumalus valu teeks, peaks terve inimkond karjuma," ütleb saksa vanasõna. Kahjuks ei karju inimkond ja rumalusi tehakse edasi. Kui ma Robert Raidi raamatu „Kui Nõukogud tulid" lõpetasin, siis mõtlesin ma sellele. Raamat ilmus oma saksakeelses esitrükis aastal 1953, just samal ajal kui Kuubal esimene Castro-pooldajate rünnak Moncada sõjaväekasarmutele toimus. Kuid Robert Raidi raamatus väljendatud valukarje ei jõudnud kunagi Kuubani. Ja kui see oleks ka sinna jõudnud, poleks keegi sellele tähelepanu pööranud . . .

Kahjuks ei tee rumalus valu, seepärast ei nuta ka inimkond. Traagilised hoiatushüüded kõlavad tühjalt. Inimkond soovib tõsielust põgeneda — ma sooviksin seda isegi. Ma ei sooviks enam lehti lugeda, televiisorit vaadata, raadio-uudiseid kuulata — tahaksin ainult mõnes mägestiku unustatud nurgakeses elada, päikeseloojakuid vaadelda ja vanu raamatuid lugeda. Selle asemel, et moodsate tragöödiate üle pead murda ja muretseda, loeksin ma ainult legendaarsest Troojast või areenil ohverdatud märtritest.

Kuid see ei ole võimalik. Olevik surub meile igapäevamuresid peale ja sunnib meid nendes osalema. Ühelt raamaturiiulilt leidsin raamatu „Kui Nõukogud tulid" ning ma alustasin selle lehitsemist. Olen kirglik raamatulugeja ja varsti hakkas raamat mind köitma. Nagu jäämäe hingus tungisid autori, Robert Raidi, sõnad mu sisemusse. Nad meenutasid mulle mu enda ja mu kodumaa, Kuuba, tragöödiat.

Raamatu autor pärineb Eestist. Eesti, Estland, Estonia — kus asub see? Meile siin tundub ta ainult ühe väikese Baltimere-äärse maana, mille nime me ähmaselt maateadustunnist mäletame. Kui me seda mäletame. Eesti, Läti, Leedu — need nimed ei tähenda meile, kuubalastele, eriti midagi. Kindlasti ei tähenda ka nimi „Kuuba" sealsetele elanikele mitte midagi. Siiski on Kuuba ja Eesti raudse sidemega seotud. Mõlemad maad on nüüd Nõukogude võimu all.

Eesti oli pärast Venemaa revolutsioonisõdu esimene välismaine ohver. Sellele järgnesid kiiresti Läti, Leedu. Baltimaade nõukogudelastele üle andmisega tahtis Läänemaailm endale rahu osta. Mõnel pool isegi rõõmustati selle üle, sest nüüd jäävat Nõukogude valitsus rahule — nad tahtvat ju ainult endise Vene impeeriumi piire taastada. Aga, kallis lugeja, kui sa seda raamatut lehitsed, siis sa näed, et see ei vasta tõele. Seesama ähvardus, mis kehtis Eesti ja teiste Baltimaade kohta, on maksev ka Sinu, Su perekonna, Su kodumaa ja Sinu kultuuri kohta . . .

Nii hakkab kirjanik Robert Raid oma raamatuga peale, nagu spartalased Peloponnesuses, kes oma vere-ohvriga kogu Kreekat püüdsid hoiatada. Raid ise elas läbi kogu selle sündmustiku, kogu selle vale, viha, häbi ja valu, mida ta oma raamatus kirjeldab. Ja ta tõstab oma häält, et sellest vaikusest läbi tungida, mis kogu maailma paistab olevat katnud . . ." Nii kirjutab professor Aguilar.

Raamatu „Kui venelased tulid", mis oli teose eestikeelseks pealkirjaks, uustrükk nii saksa keeles (Wenn die Sowiets kommen) kui ka inglise keeles (When the Soviets come) on saadaval nii meie lehe toimetuses kui ka Eesti Abistamiskomitee äris. See on heasse inglise keelde tõlgitud (originaali kirjutas Raid saksa keeles, kuna eestikeelne väljaanne on ka tõlge) ja raamat on mitmes USA trükises hea arvustuse osaliseks saanud — mitte niipalju oma kirjandusliku briljantsuse kui just oma ikka veel ajakohase ja shokeeriva sisu tõttu, nagu Kuuba ajaloo-professori sõnadki näitavad. Raamat on trükitud kahes osas, heale paberile, nii broshüüris kui ka kõvade kaantega. Kaanepildiks on Molotov—Ribbentropi pakti allakirjutamine, millel ka Stalin keskse figuurina esineb. Tagakaane siseküljel on ära trükitud „Kopenhaageni manifesto", mille avaldas Balti Tribunaal 1985. a. suvel. Samuti on toodud ära faksimiilid Euroopa parlamendi resolutsioonist, mis Eesti, Läti ja Leedu taastamist toetab, ja USA president Ronald Reagani deklaratsioon Balti Ameerika Vabadusliidule. Samuti on seal viis lehekülge ajaloolist pildimaterjali. Raamatu uustrükk on tehtud „Boreas Publishing House" poolt Cardiffis, mille omanikuks on kirjanik Einar Sanden. Toimetustööd on teinud mõne aasta eest Eestist Rootsi siirdunud Heikki Tann. Esikaanel toodud ära ka Euroopa kaart, kus Nõukogude vallutusalad on punasega märgitud. Raamat oleks oma ladusa keele ja põneva sündmustiku tõttu sobiv kink ainult inglise keelt lugevatele Euroopa-päritolu noortele ja ka teistele pärismaalastele, kes Euroopa ja maailmapoliitiliste sündmuste vastu huvi peaksid tundma.

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

Robert Raid

When the Soviets come...

Äsjailmunud ingliskeelse „Kui Nõukogud tulid" kaanepilt mis kujutab „Ribbentrop-Molotovi pakti" allakirjutamist.

Friedebert Tuglase 100 a. sünnipäeva tähistamine Montrealis

Reedel, 7. nov. tähistas Montreali Pensionäride Klubi kirjaniku ja kirjandusteadlase Friedebert Tuglase 100 aastast sünnipäeva, kus sel puhul oli vestlejaks dr. A. Kurlents ja deklamatsiooniga esines pr. A. Sügise, esitades Tuglase „Meri".

Oma sõnavõtu alguses märkis dr. A. Kurlents, et Tuglase kultuurajalooline tähtsus meie elus on olnud suurem, kui tema kirjanduslik panus. Kõnelaja jätkas, et peale 1917 a. revolutsiooni välismaal paos olnud F. Tuglas tuli Tallinna ja võeti vastu suurte austusavaldustega. Sealt peale on Tuglase kultuuriline juhtiv panus eesti keele ja kultuuri osas kuni omariikluse lõpuni, ja ka veel hiljem okupatsiooni ajal pidevalt jätkunud ning tal on ka silmapaistev koht Soomes.

Sellejärele andis vestleja ülevaate F. Tuglase eluloost. Kirjanik on sündinud 2. märtsil 1886 Ahja vallas, Tartumaal, mõisa puusepa pojana, kust ta 1901 a. Tartu kolis. Tartus õppis ta sealses linnakoolis, tutvudes ka G. Suitsuga, ning lõi aktiivselt kaasa noorsuliikumisele . . . Dr. M. Weskele korraldatud salajasel austusõhtul kandis F. Tuglas ette oma loodud ja Weskele pühendatud oodi. Sellest said ka ametivõimud teada ja oli karta ta vangistamist ning ta lahkus ise varem koolist, lõpetades selle järgmisel kevadel eksternina. Peale kooli lõpetamist sai ta tööd „Postimehe" toimetuses, kus tema õpetajaks oli Aug. Kitzberg. Samal ajal õppis ta edasi H. Treffneri gümnaasiumis.

Dr. A. Kurlents rääkis ka Tuglase kirjanduslikust panusest, pidevamast koostööst G. Suitsuga ja n.n. „noor-eestliku" liikumise tekkimisest, kus anti välja „Noor-Eesti" esimene album. Albumis kasutatav eesti keel oli tublisti erinev ja moodsam kui senine ajalehe- ja raamatute keel. Selles ilmus ka hästituntud noor-eestlaste väljendus: „Olgem eestlased, aga saagem ka euroopalasteks."

Edasi mainis vestleja, et F. Tuglas tundis suurt huvi Soome vastu, samuti nagu G. Suits ja varsti leiamegi neid mõlemaid Soomest. Kõik, mida seal nägi ja kuulis, võlus teda ning sidus teda jäädavalt. 1905 a. ühines ta revolutsioonilise liikumisega Tartus ja Tallinnas võttis ta osa Volta vabriku keldris korraldatud revolutsioonilisest koosolekust. Sõjaseaduse üleöö maksmahakkamisega arreteeriti ta ja peeti 3 kuud vanglas.

Peale vabanemist põgenes ta Soome, õppides keele selgeks ja saades seal omale palju nimekaid sõpru, ning tehes samal ajal kaastööd „Nor Eesti" II albumi väljaandmiseks. Soomest siirdus ta Lääne-Euroopasse, elades nii ühes kui teises riigis. Kodumaaga oli tal pidev side; ta tegi kaastööd kodumaa ajalehtedele ja ajakirjadele sissetuleku saamiseks. Oma reisidest Põhja-Aafrikasse ja Hispaaniasse kirjutas ta oma reisiraamatutes.

Edasi kuulsime vestlejalt, kuidas peale 11 aastast kodumaalt eemalolekut F. Tuglas jälle lõpuks aprillis 1917. a. tagasi jõudis, just ajal, mil „Siuru" kirjanduslik rühmitus tegevust alustas. Seal lõi ta kohe kaasa, aidates toimetada „Siuru I" albumit. Ta abiellus Elisabeth Oinasega, kes oli Tuglasele hiljem elus suureks vaimseks, kui ka majanduslikuks toeks, võimaldades mehel oma alal pidevalt töötada, kuna kirjanik polnud ise suur majandusinimene. Ka 30-ndate aastate keskel pakutud valitsuse häälekandja kirjandusliku osakonna toimetaja kohast loobus ta, pidades ennast mitte selle vääriliseks. Elades pidevalt Tartus, omas ta seal väga suure raamatukogu. Sõja nihkudes Tartu suunas õnnestus tal oma sõbra H. Everti abiga raamatud üle viia selle isa tallu Viljandimaale. Nagu paljud teised, nii katsus ka F. Tuglas 1944. a. maalt väljapääsemise võimalust leida, kuid millegi tõttu see ei õnnestunud ja ta pöördus naisega koos tagasi Viljandimaale. Uue võimu esindajaist võtsid N. Andresen ja Vares-Barbarus seal Tuglasega ühendust ja aitasid tal tagasi Tartu pääseda, kuid ta kodu oli sõjakeerises maha põlenud. Ülikooli juurde pakuti temale nüüd küll eestikeele professori kohta, kuid ta loobus sellest ja asus Tallinna elama, endisesse Underi ja Adsoni majja, mis kinnitati varsti tema nimele.

Vestleja juhtis kuulajate tähelepanu ka sellele, et Tuglase poolt kirjutatud novellid ja romaanid olid liiga moodsa stiiliga ja seepärast tavalisele inimesele, kes oli harjunud rohkem realistliku stiiliga, mitte kergesti mõistetavad.

Lõpetades oma vestluse nimetas dr. Kurlents, et F. Tuglas on kirjutanud hulga novelle, novellette ja iga liiki kirjandust, kaasa arvatud ka kaks tuntumat romaani „Felix Ormusson" ja „Väike Illimar". Tema suurim tähtsus on aga organiseerijana, eesti keele uurijana, uuendajana, arvustajana ja teiste tööde redigeerijana. Peale 10 a. vaikivat olekut asus ta jälle töötama, kirjutades J. Liivi monograafia, redigeerides A. Grenzsteini, Jaan Oksa ja Hendrik Adamsoni töid. 1966 ilmus temalt kogumik miniatuure. F. Tuglas suri 1968. a.

Ettekantud vestlus oli hästi ja huvitavalt edasi antud ja sai tugeva heakskiidu osaliseks.

H. H.

Dr. A. Kurlents kõnelemas.

Aarand Roos
„RÄNDAMAIE"
Luuletuskogu
$6.— + saatekulu 70 c

Tagasi vanadel teeradadel (2)

Berliin — saar punases meres ja Orwelli maailm

Rännud on viinud paljudele saartele Hiiumaast kuni Balini, kuid esmakordselt viibime nüüd „saarel punases meres". Selleks nimetatakse mõnel pool Lääne-Berliini, kuigi selle eraldajaks ei ole vesi, vaid ideoloogilised barjäärid ja Berliini müür. Ida-Saksamaa algab ju otse Hamburgi külje alt ja Berliini Tegeli lennuväljal maandumiseks tuleb läbida ligemale paarisajakilomeetriline õhukoridor. Siis olengi paigas, mis kõigist Saksamaa vanadest teeradadest on kahtlemata kõige põhjalikumalt muutunud.

Sel, kes Hitleri Saksamaa lõpu eel püüdis end sõjaväkke ja sõjatööstusesse värbajate eest kõrvale hoida, oli peamiselt kaks valikut — kas peita end mägedes, eluvoolust eemal, või kasutada teist äärmust — valida asupaigaks Berliin, mille suurus ja alaline rahvatulv soodustasid üksikisiku anonüümsust. Seetõttu saigi puhuti elatud Berliinis, kuigi igaöised häiresireenid ja neile tavaliselt järgnenud pommid tegid selle rahutuks ja ohtlikuks asukohaks. Toonasest Berliinist on meelde jäänud hõng, mille koostisosade hulka kuulus suitsunud varemete ning puugaasimootorite tossu ja margivabade „Stammgerichtide" imalavõitu auru arvukatest söögimajadest.

Nendes sai rahuldada kõige piinavamat näljatunnet, kusjuures aga mõtted jäid alaliselt toidupoolisele. Ja selles rusuderägus — mõningate andmete kohaselt hävis umbes 60% Berliinist sõjakeerises — kus domineerisid sõjavägi ja muud mundrikandjad, klähvisid „Sieg Heilid" ja „Heil Hitlerid", tekkis nagu mingi maailmalõpueelne paratamatusetunne, millele siiski lisandus lootusevariant, et tagatipus jooksevad mõlemad totalitaarsed sõjamasinad ajaloo maantekraavi.

Nüüd jälle Kurfürstendammil jalutades ja restoraniakendele vältides ja pandud toitude loetelusid silmitsedes ilmutab end omaaegne söögiprobleem vastupidisest küljest. Igal maal on oma hõrgutised ja siin tahaks proovida kõiki neid erinevaid vorstisorte, torte, strudeleid, seni maitsemata jäänud jäätisesegusid. Aga nüüd on ohjeldajaks kalorid. Parem olla mõõdukas kui hakata hiljem kodus kaalule astudes enesele etteheiteid tegema. Ja kõige nõudlikumgi silm võib tänapäeva Lääne Berliini elegantseks pidada. „Ka De Ve" suurkaubamaja suudab eriti moeriietuse alal vabalt võistelda sama ala esindajatega New Yorgis, Hongkongis, Singapuris. Berliinlane armastab elegantselt riietuda, kuigi see pole sugugi odav. Hinnad näivad olevat umbes samas kategoorias kui Ühendriikides, inimeste sissetulekud aga tõenäoselt märksa madalamad. Isegi kerge suveriietuse värvitoonid on maitsekalt kokku sobitatud, midagi ei ole ükskõikselt ega huupi valitud.

Ja õhtul süttivad nüüd omaaegse pimenduse asemel rahuaegse suurlinna tuled. Voogame kaasa jalutajatega, vaatleme nende möödumist vabaõhukohviku laua tagant ja jälgime mõneks ajaks kunstnikku, kes kasutab „lõuendiks" kõnniteeplaati, kaabulott kõrval müntide jaoks, millele mõni viskab seltsiks paberrahagi.

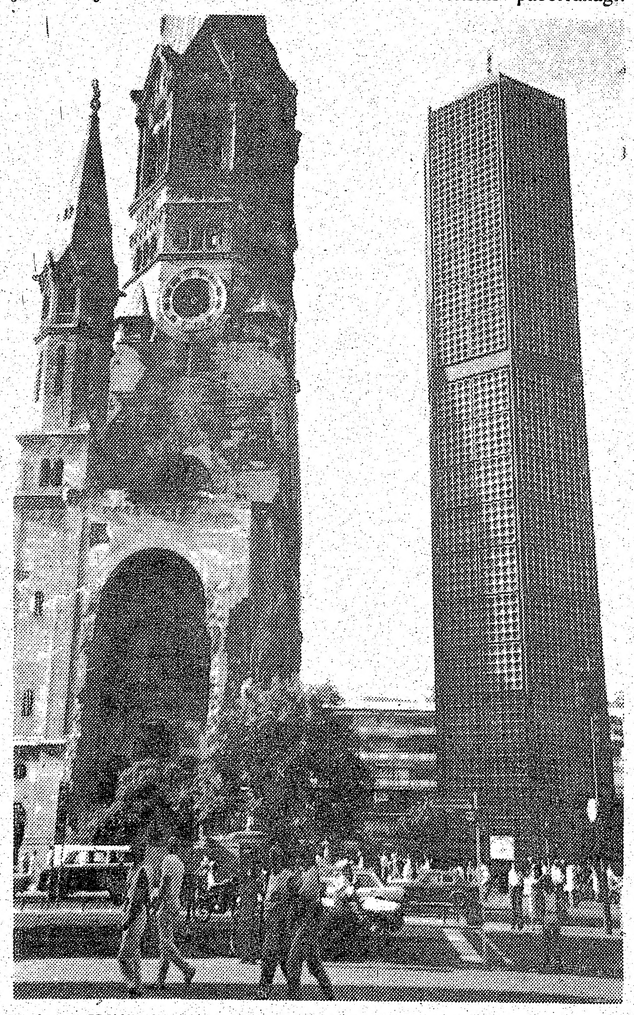

Keiser Wilhelmi mälestuskirik — Gedächtniskirche — Lääne-Berliinis taastati 1961. a., kuid osaliselt purustatud torn jäeti endiseks. Seda nimetatakse nüüd Berliini kõige ilusamaks varemeks. Foto: Vaike Külvet

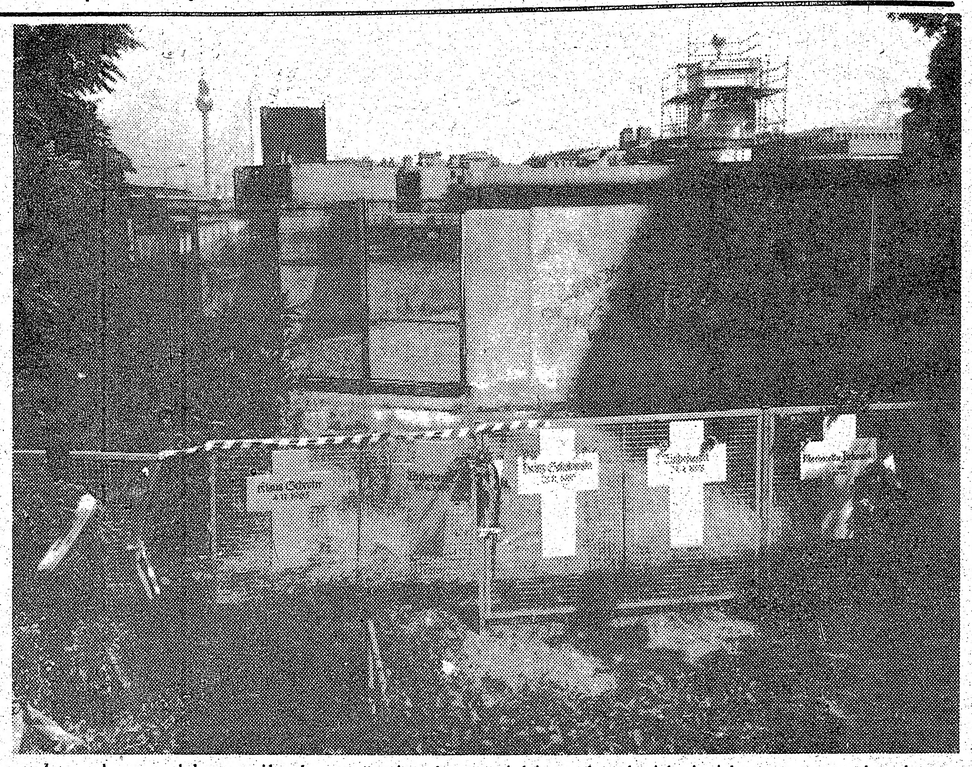

Loendamatud kunstnikud on värvinud müüri kirevaks, kuid ristid meenutavad paljude vabaduse otsijate kurba saatust. Foto: Vaike Külvet

Selliseid kõnniteemaalijaid oleme näinud Londonis, Pariisis ja mujalgi, kuid Saksamaa osas tundub see uue ilminguna. Öeldakse, et Berliin on üldse kujunenud Saksamaa kunstnike Mekaks. Miks neid just siia on hakanud eriliselt kogunema, ei ole päriselt teada, kuid vast on neilegi see anonüümsus, mida Berliin võimaldab, üheks tiivustusteguriks.

Samas aga kurdetakse, et n.n. praktilistel kutsealadel kalduvad inimesed, kes 30-40 aasta piirides on jõudnud oma teenimisvõime kõrgpunkti Berliinist lahkuma. Tööstuse arengut piiravad siin isoleeritusest tingitud varustamise ja turustamise probleemid. Ja paljusid võib muidugi eemale hirmutada ka see „punase mere saare" staatus.

Mõned suurlinnad on jalakäijale päris helded. Ateena võib võrdlemisi kerge vaevaga läbi jalutada, kui leppida heitgaaside kirbe vinguga, Roomas on jalgsi kõndimine ehk veelgi kodusem. Berliin on aga liialt laialivalguv, siin juba jalgsi kuhugile ei lähe ja turist, kel aega napilt teeb kõige targemini kui ta tutvumiseks kasutab tavalisi bussiekskursioone. Kui Lääne-Berliinist on juba esimesed muljed salvestatud, tuleb aeg ka linna kommunistliku poolega tutvumiseks. See on turistile hõlpsaks tehtud. Tarvitseb vaid tasuda piiri ületamise erimaks ja „Checkpoint Charlie" nimelises kontrollpunktis pass ette näidata. Siis tehakse tõkkepuu lahti, idasakslasest giid tuleb peale ja veeremegi idasektori tänavail.

Nõukogude punaarmee kui Berliini tegelik vallutaja hoolitses muidugi selle eest, et linna tsoonidesse jaotamisel jäi enamus ajaloolistest hoonetest punasele poolele, nii et seal on turistile nii mõndagi näidata. Esmajoones aga tekib nagu kahju Unter den Lindenist. Seal nii ebasobivas keskkonnas kui võib üldse kujutleda ta seal nüüd norutab — too sõjaeelse Berliini üks suurimaid uhkusi, New Yorgi Viienda Avenüü ja Pariisi Champs Elysée aristokraatne kombinatsioon, loogeldes Marx-Engels Platzile, igavalt tavaliste valitsushoonete vahele. Kunagi oli siin keisripalee, mis sõjatules hävis, samuti nagu pärnad, mis Unter den Lindenile nime andsid. Nende asemel on istutatud uued, kuid kasvamine täismõõdulisteks võtab aega.

Ilmetud korterikasarmud tuleb panna sõjalõpu järgse kiirehitamise arvele samuti nagu Tallinna Mustamäel. Nende kaudu annab Stalini ajastu sektorile suure osa arhitektoonilisest üldilmest. Silmame silte nagu „Aeroflot", „Inturist", „Novosti", „Tatra" ja „Csepel Werke". Kauplused on sotsialismimaatüübilised lakooniliste nimetusplakatitega: „Noortemoed", „Lastekaubamaja", „Jalatsitekauplus". Kuskilt Venemaa tagasopist tulnule võib ju Ida Berliin päris Eldoradona tunduda, kuid külastajale Läänest on ta halli ja vaevatud ilmega.

Pikemalt peatutakse Treptowis Nõukogude sõdurite kalmistul, mille ehitamiseks on kasutatud omaaegse riigikantselei värvilist marmorit. Maailmas leidub langenute mälestusmärke, mis väljendavad kaastunnet, patsifismi, koguni õrnus. Treptowi tohutust punaarmeelase-monstrumist ja reljeefidest lahingustseenidega hoovab aga rangust, isegi julmust kõige äärmuslikumas sots-realistlikus teostuses, rabades nagu võitja kättemaksuähvardus ja hoiatus neile, kes loodavad mingit kompromissi. Aga võibolla just see kivine süngus on peamiseks põhjuseks tundele, mis saab vaevalt tekkida mujal kui Ida-Berliinis. Suure heitluse dramaatilise lõppvaatuse dünaamika oleks nagu säilunud kuskil sügavuses hoonete ja tänavate all, haarates külastajat oma nähtamatu käega.

Teine pikem peatus on Pushkinallee juures ühes kohvikus, kus kehakinnituseks võib osta kotlette letile pandud kausist ja kartulisalatit. Juurde veel mitmes kanguses joogipoolist ja shokolaadi. Lipsame korraks välja vabaõhukohviku ossa, kus istuvad idasakslased ja silmame, et menüüplakatil on valida vorstide ja kanaprae vahel. Muidugi kontrast Lääne-Berliini külluse kõrval, kuid see ei ole meile mingiks mõõdupuuks. Mis see albumi mahukusega söögikaartki siis ikka ära ei ole! Valid pool tundi tundmatute roogade hulgast ja saad lõpuks ikkagi midagi sellist, mis sulle üldse ei maitse. Olulised on muidugi sootuks teistsugused ja põhilisemad asjad.

Kui siis giid, nagu ametieeskirjad ette näevad, seletab et Ida Berliinis ei tunta töötaolekut, korteriüürid on odavad, vanade ja haigete eest eeskujulikult hoolitsetud, kõlab see meile muidugi tuttava plaadina. Kogu selle pika kiidutu saaks põrmustada üheainsa sõnaga: „Die Mauer". Miks leiti siis tarvilikuks Berliini müür ehitada? Lääne poolel ei kipu keegi kiitlema, et see on ideaalne paik elamiseks ja probleemide olemasolu võetakse valmilt omaks. Keegi ei ole aga põgenenud üle müüri Läänest Itta, nende aastate jooksul, millal nii paljud on ohverdanud oma elu vastassuunalisel vabaduseotsingul. Aga Ida-Berliinis meile müüri ei näidata, seda ei nimetata üldse. Kontrollpunkti tagasi jõudnult otsib mundris mees me bussi põhjalikult läbi, vaadates pagasiruumi ja pinkide alla. Ta on üldiselt väga viisakas, aga... „Dienst is Dienst". Giid jääb muidugi maha, teda läänesektorisse ei lasta.

Alles järgmisel päeval tutvume põhjalikumalt Berliini müüriga, mida hakati ehitama 1961.a. ja on nüüd korduvalt ümberehitatuna oma neljandas generatsioonis. 46 kilomeetri pikkuses lahutab see suurlinna, jättes Lääne-Berliini umbes kaks miljonit ja idasektorisse ümmarguselt 1,3 miljonit elanikku. Müüri betoonplaadid on 16-sentimeetri paksused ja kõrgus 4 meetrit, 10 sentimeetrit. Lääne-berliinlastele on see „Ulbrichti häbivall", kommunistlikele võimumeestele „fashismivastane kaitsemüür". Kui ei teaks sellega ühenduses olnud kurbmänge ega näeks nende tagajärgede tähistena riste põgenemisel surmasaanute nimedega müüri jalamil, jätaks see tara aga enesest päris rõõmsa mulje. See ei ole konstruktsioonilt hirmuäratav ja läänesakslased on muutnud selle maailma kõig pikemaks kriitseldustetahvliks. Lipukirja all „Ületame müüri selle ülemaalimisega", korraldati 1984.a. koguni rahvusvaheline kunstivõistlus ja selle tulemusena koos kohalike inimeste kirevate eneseväljendustega on see omandanud nagu klouninäo, mille taga võivad peituda pisarad.

Ja vaateplatvormi lähedal, kust võib heita pilku üle müüri idasektorisse, silman pingil raamatut lugevat noorukit. Mida ta loeb? See on Orwelli „1984". Huvitav kokkusattumus kohas, kus tõeline Orwelli maailm on ainult mõne sammu kaugusel, nimetades end Saksa Demokraatlikuks Vabariigiks. „Türannia on Demokraatia". „Die Mauer on liikumisvabadus".

ILMAR KÜLVET

(Järgneb)

Tallinlase abielu

Abielu sõlmimine lähe

Rahvusvahelist tähelep Tallinnast pärit abielude so tulistatud. Ta on tuntuks sa välja peamiselt juudi soost e

39-aastane vene (?) emigrant elab Stokholmi eeslinnas, kus ta organiseerib varjuabielusid N. Liidu kodanikele, kes soovivad pääseda Läände. Esimest korda tulistati teda 17. dets. möödunud aastal, teistkordselt 18. märtsil. Kahtlusaluste hulgas on N. Liidu KGB agendid, kes püüdvat tema abielusobitamise ettevõtet seisma panna. Nõukogude dissidendid Stokholmis süüdistavad teda, et ta on ise KGB palgaline. Kuid ka põhjamaade allmaailmal võivat temaga olla vahekordi klaarimata.

Igatahes Balmages'il on väga kirev elu nii siin kui sealpool raudcesriiet. Juba Tallinnas olles ta tegi natuke igat asja, töötas vabrikus, õppis tehnikakoolis, juhtis ärr ja töötas mustal turul,

Ja kui teda karistati kahe- ja poole-aastase vangistusega välis valuutaga äritsemise pärast, siis vabanes ta peagi altkäemaksuga

Siis 1963. aastal tema pilt maail mast muutus, kui ta isa muutis oma televiisori antenni ja võis vas tu võtta Soome tv-programme. See muutis tema eluviisi asjadele ja väärtustele vaatamisel. Enne ol ta läänemaailma näinud läbi nõu kogude silmade. Nüüd talle sai sel geks, et ta tahab nõukogude ühis konnast välja pääseda.

Ja siis ta õppis esmakordselt abi elude sobitamise kunsti. Ta is abiellus soome tüdrukuga, ke nõustus ainult tema abistamisek *abielluma* Eestist väljapääsem seks. 1979. a. jõudis ta Soome pea linna, kus ta ütleb, et õppis ülikoo lis.

Ta oli sel ajal tegelenud ikoon de N. Liidust välja smugeldami sega, nii võttiski soome politse temalt tööloa.

Aga ta pidi midagi ometi tegem korteriüüri maksmiseks. Ta oli sii teinud halbu asju, aga kõik see ol vat nüüdseks seljataha jäänud.

Balmages eitab süüdistusi, mi avaldatud Soome ajakirjanduses et ta oli plaanitsejaks kuulsal eestlaste pangaröövile Helsingis kuigi ta oli neid mehi tundnud. Ta polnud nendega olnud mingit tege mist. Ta on pakkunud soome poli selle oma tunnustust, aga nad pol tema vastu huvi tundnud.

Balmages asus viis aastat tagas Stokholmi. Sellest peale ta on a ranzheerinud sadu sobitatud abielu sid läänemaailmlaste ja N. Liid kodanike vahel, enamus juutidel kes on püüdnud N. Liidust välj pääseda.

Ta vabandab end sellega, et e dine Rootsi peaminister Olof Pa me abiellus 1949. aastal tshehh tütarlapsega just selleks, et ted tuua Läände.

Nad lahutasid niipea kui tütarlap jõudis Rootsi.

Ka Balmages oli läinud Rootsi politsei juurde ja rääkinud neil millega ta tegutseb ja küsinud, e kui see on seaduste järgi illegaa ne, siis ta lõpetaks. Politsei o vastanud, et see pole illegaalne aga on ebamoraalne. Ta selgita politseinikele, et see on ainus vii kuidas pääseda välja N. Liidus „Ma saavutan sellega palju enam kui inimesed, kes demonstreeriva naljakate plakatidega", ütles t „kas te arvate, et keegi N. Liidu paneb tähele neid demonstratsio ne. Ma olen seal elanud 32 aasta ma tean, mis neid pigistab. Võit olla ma ei mängi reeglite järg aga ma olen kindel, et saan mida gi tehtud. See on miks Nõukogud dissidendid siin ei salli mind. Te e

d meenutavad pal-
Foto: Vaike Külvet

aaks põrmustada üheainsa
„Die Mauer". Miks leiti
ilikuks Berliini müür ehi-
ääne poolel ei kipu keegi
, et see on ideaalne paik
ks ja probleemide olemas-
takse valmilt omaks. Kee-
aga põgenenud üle müüri
t Itta, nende aastate
millal nii paljud on oh-
d oma elu vastassuunali-
aduseotsingul. Aga Ida-
s meile müüri ei näidata,
nimetata üldse. Kontroll-
agasi jõudnult otsib mun-
ees me bussi põhjalikult
adates pagasiruumi ja pin-
la. Ta on üldiselt väga
s. aga... „Dienst is
. Giid jääb muidugi maha,
nesektorisse ei lasta.
järgmisel päeval tutvume
umalt Berliini müüriga,
kati ehitama 1961.a. ja on
korduvalt ümberehitatuna
ljandas generatsioonis. 46
tri pikkuses lahutab see
a, jättes Lääne-Berliini
kaks miljonit ja idasektor-
marguselt 1,3 miljonit ela-
Müüri betoonplaadid on
meetri paksused ja kõrgus
it, 10 sentimeetrit. Lääne-
astele on see „Ulbrichti
ll", kommunistlikele
eestele „fashismivastane
üür". Kui ei teaks sellega
es olnud kurbmänge ega
ende tagajärgede tähistena
genemisel surmasaanute
a müüri jalamil, jätaks
aga enesest päris rõõmsa
ee ei ole konstruktsioonilt
tav ja läänesakslased on
selle maailma kõig pike-
iitseldustetahviks. Lipu-
„Ületame müüri selle
imisega", korraldati
koguni rahvusvaheline
istlus ja selle tulemusena
halike inimeste kirevate
endustega on see oman-
agu klouninäo, mille taga
eituda pisarad.
teplatvormi lähedal, kust
a pilku üle müüri idasek-
ilman pingil raamatut lu-
rukit. Mida ta loeb? See
ti „1984". Huvitav kok-
us kohas, kus tõeline
maailm on ainult mõne
augusel, nimetades end
emokraatlikuks Vabarii-
Türannia on Demokraa-
ie Mauer on liikumisva-

ILMAR KÜLVET

(Järgneb)

Tallinlase abielude sobitamise ettevõte

Abielu sõlmimine läheb maksma 8300 Kanada dollarit

Rahvusvahelist tähelepanu on äratanud Rootsis ja nüüd juba mujalgi maailmas Tallinnast pärit abielude sobitaja Alexander Balmages, keda on Rootsis kahel korral tulistatud. Ta on tuntuks saanud raudeesriidetaguste abielude sobitajana, tuues sealt välja peamiselt juudi soost elanikke.

39-aastane vene (?) emigrant elab Stokholmi eeslinnas, kus ta organiseerib varjuabielusid N. Liidu kodanikele, kes soovivad pääseda Läände. Esimest korda tulistati teda 17. dets. möödunud aastal, teistkordselt 18. märtsil. Kahtlusaluste hulgas on N. Liidu KGB agendid, kes püüdvat tema abielusobitamise ettevõtet seisma panna. Nõukogude dissidendid Stokholmis süüdistavad teda, et ta on ise KGB palgaline. Kuid ka põhjamaade allmaailmal võivat temaga olla vahekordi klaarimata.

Igatahes Balmages'il on väga kirev elu nii siin kui sealpool raudesriiet. Juba Tallinnas olles ta tegi natuke igat asja, töötas vabrikus, õppis tehnikakoolis, juhtis äri ja töötas mustal turul.

Ja kui teda karistati kahe- ja poole-aastase vangistusega välisvaluutaga äritsemise pärast, siis vabanes ta peagi altkäemaksuga.

Siis 1963. aastal tema pilt maailmast muutus, kui ta isa muutis oma televiisori antenni ja võis vastu võtta Soome tv-programme. See muutis tema eluviisi asjadele ja väärtustele vaatamisel. Enne oli ta läänemaailma näinud läbi nõukogude silmade. Nüüd talle sai selgeks, et ta tahab nõukogude ühiskonnast välja pääseda.

Ja siis ta õppis esmakordselt abielude sobitamise kunsti. Ta ise abiellus soome tüdrukuga, kes nõustus ainult tema abistamiseks *abielluma* Eestist väljapääsemiseks. 1979. a. jõudis ta Soome pealinna, kus ta ütleb, et õppis ülikoolis.

Ta oli sel ajal tegelenud ikoonide N. Liidust välja smugeldamisega, nii võttiski soome politsei temalt tööloa.

Aga ta pidi midagi ometi tegema korteriüüri maksmiseks. Ta oli siis teinud halbu asju, aga kõik see olevat nüüdseks seljataha jäänud.

Balmages eitab süüdistusi, mis avaldatud Soome ajakirjanduses, et ta oli plaanitsejaks kuulsale eestlaste pangaröövile Helsingis, kuigi ta oli neid mehi tundnud. Tal polnud nendega olnud mingit tegemist. Ta on pakkunud soome politsellе oma tunnustust, aga nad pole tema vastu huvi tundnud.

Balmages asus viis aastat tagasi Stokholmi. Sellest peale ta on arranzheerinud sadu sobitatud abielusid läänemaailmlaste ja N. Liidu kodanike vahel, enamus juutidele, kes on püüdnud N. Liidust välja pääseda.

Ta vabandab end sellega, et endine Rootsi peaminister Olof Palme abiellus 1949. aastal tshehhi tütarlapsega just selleks, et teda tuua Läände.

Nad lahutasid niipea kui tütarlaps jõudis Rootsi.

Ka Balmages oli läinud Rootsis politsei juurde ja rääkinud neile millega ta tegutseb ja küsinud, et kui see on seaduste järgi illegaalne, siis ta lõpetaks. Politsei oli vastanud, et see pole illegaalne, aga on ebamoraalne. Ta selgitas politseinikele, et see on ainus viis kuidas pääseda välja N. Liidust. „Ma saavutan sellega palju enam, kui inimesed, kes demonstreerivad naljakate plakatidega", ütles ta, „kas te arvate, et keegi N. Liidus paneb tähele neid demonstratsioone. Ma olen seal elanud 32 aastat, ma tean, mis neid pigistab. Võibolla ma ei mängi reeglite järgi, aga ma olen kindel, et saan midagi tehtud. See on miks Nõukogude dissidendid siin ei salli mind. Te ei või uskuda kui korrupteeritud on N. Liit. Kui sul on raha, sa võid osta igaühe."

Abielu sobitamise eest võtab Balmages 8300 Kanada dollarit. Tema süsteem on järgmine:

Läänes tasu saanud vabatahtlik reisib N. Liitu kolmel korral. Esimeseks mees või naine saab tuttavaks oma tulevase abikaasaga. Nad peavad läbi saama suhteliselt hästi, isegi kui see on kõik välispidine. Teisel reisil tehakse abielu kokkulepe.

Kolmandal paar abiellub. Toimuvad tavalised nõukogude perekondlikud pulmad, kuhu perekonnaliikmed tulevad kokku ja järgneb pulmapidu.

Mehi ja naisi on Läänes umbes samavõrra, kes vabatahtlikult on valmis inimesi välja aitama. Kõik tema abielud on lõppenud lahutustega. Tavaliselt nõukogude pool lahkub Skandinaaviast USA'sse või Kanadasse. Tema süsteemi edukus seisnevat selles, et kõik abiellunud säilitavad N. Liidu kodakondsuse, mis jätab võimaluse minna tagasi sugulaste külastamiseks.

Ta teostab oma äritehingud Stokholmi kesklinna kohvikuis ja restoranides, toetudes väiksele sõpraderingile, kes aitavad leida sobivaid kandidaate.

Tema tegevusele ja isikule ei vaadata siiski alati mitte kui heategijale. Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamisorganisatsiooni juhataja Ants Kipper on skeptiline Balmagase väidete üle.

Ta süüdistab Balmagest, et see aitab KGB'l omale selliselt spioone hankida.

„KGB hoiab silmad kinni tema tegevusele, kuna nad kasutavad teda oma inimeste välja saatmiseks abielu läbi, mis niipalju kahtlust ei ärata. Need inimesed tulevad Läände, kus neid kasutatakse tööstusspionaazhiks. Kogu asi võib olla finantseeritud KGB poolt. Ma ei saa teda sellest eelarvamusest vabastada," ütles Kipper.

Balmages eitab seda atakki, väites et tal on sidemeid põrandaaluste organisatsioonidega USA's, kelle eesmärgiks on aidata juute Läände. Tema sidemed KGB-ga olevat pärit ajast, kui ta oli 3-aastane ja ema, kes töötas KGB juures arveametnikuna pani ta KGB laste päevakodusse.

Rootsi ajalehed on asja veel mitmeti lähemalt uurinud ja mees on öelnud, et ta ise ei teeni midagi klientide arvel. Tal on aga eriti head kontaktid Nõukogude diplomaatidega Stokholmis, kellest ta isiklikult tunneb poolt tosinat. Ta jutustas ka kuidas saatkond värbab välja pääsnuid „informaatoreiks". Kui mõni neist soovib omakseid N. Liidus külastada, siis ei anta talle viisat.

Kui ta siis lõpuks küsib, mida peab tegema viisa saamiseks, siis kuuleb ta, et peab muretsema mõningaid pabereid oma mehe töökohast, mis sisaldavad tööstuslikke andmeid.

Kui siis inimene järele annab ja ametniku soovi täidab, on ta lõksus.

Tallinna kuulus „Russalka" mälestussammas.

Foto: J. Säägi kogust

Kunstiesemete Läände smugeldamine N. Liidu abiga

Rootsi politsei uurib organiseeritud salakaubitsemist

Rootsi politsei sai mõne aja eest jälile liigale, milline toimetas N. Liidust salakaubana Rootsi kunsti, kunstiesemeid ja ikoone. Kuna tegemist on väärtuslike haruldustega, siis õnnestus salakaubitsejatel nende müüki korraldada isegi soliidsete oksjoniettevõtete kaudu.

Juurdlusmaterjalist aga näis selguvat üha enam, et salavedu on kuidagiviisi olnud soodustatud nõukogude diplomaatide poolt, mistõttu kogu juurdlusmaterjal tunnistati salajaseks.

Stokholmi politsei varastatud asjade laos hoitakse praegu umbes poole miljoni krooni väärtuses nõukogude päritoluga kunstiesemeid, mis on leitud vahistatud salakaubitsejate juures — õlimaalid, ikoonid, hõbe- ja kullassepatooted. Märgid viitavad koguni sellele, et selliste kaupade väljatoomine ja realiseerimine Rootsis on kuidagiviisi „sanktsioneeritud" ametivõimude poolt N. Liidus. Muidu ei oleks võimalik nende asjade läbitoomine nõukogude eriti valvsast tollist ja suletud piiridest. Teada on, et „kaup" on peamiselt Rootsi saabunud ühelt poolt Soome, teiselt poolt Saksamaa kaudu, õigemini küll Berliini kaudu. Politsei juurdlusmaterjalis on umbes poolsada nime, kes on asjasse segatud, nende seas neli-viis inimest nõukogude esindusest Stokholmis, kelle osa salakaubanduses on ebaselge.

Isemoodi asitõendiks on vahistatute juures leitud nõukogude ametlike sünnitunnistuste ehtsad blanketid, mis on varustatud ehtsate nõukogude vastavate asutuste templitega. Neid pabereid täites on inimestel võimalik endale muretseda täiesti uut identsust.

Ametlikult on kahtluse all viis inimest, kellest üht 32-aastast Soome kaudu Rootsi saabunud meest kahtlustatakse kogu tegevuse juhtimises. Mehe juurest leiti läbiotsimisel kaks püstolit. Teise, 38-aastase mehe juurest leiti rohkesti USA dollarite ja Soome markade vahetamissedeleid. Mehe passis olevaist templeist nähtus, et ta on sooritanud tihedaid reise N. Liitu. Ja kui ülekuulamised algasid, siis nõudis mees omale abi Nõukogude saatkonnast. Kohale tuligi konsulaarosakonnast läti päritoluga Dainis Zelmenis, kes sai vahistatuga kokku mitmel korral.

Kuna N. Liidus ikoonide salavedu on raskesti karistatav, siis oldi rootsi politseiasutuses imestunud, et salavedaja just saatkonna poole pöördus.

Liiga sidemees, nõukogude kodanik, asuvat Lääne-Berliinis.

Nõukogude suursaatkond on taotlenud juuresviibimist kahtlusaluste ülekuulamistel, mida pole võimaldatud. Atashee Zelmenis on aga ajakirjandusele rõhutanud, et mingit „ametlikku ühendust" esindusel nende kuritegudega ei ole.

J. K.

Ajaloolised nimed tagasi!

Moskva algatus toob ka Tallinnale lunastuse

„Sirp ja Vasara" 29. augusti numbris toodi ilmse heameelega ära „Literaturnaja Gazetas" ilmunud kahe venelase kirjutised, mis kritiseerisid Moskva ja teiste linnade ajalooliste tänavanimede muutmist ja asendamist kommunistlike tegelaste nimedega. Praegu toimubki nende „tagasi pööramine" ja vanade nimede tarvitusele võtmine. Tsentraliseeritud Nõukogude Liidus tähendab see, et varsti võidakse sama teha ka vähem-tähtsates kohtades. Seega võib ka Tallinn tagasi saada rea keskaegseid tänavate nimesid, mis nüüd kannavad punategelaste (mõned neist koguni Stalini käsul hukatud) nimesid.

Kriitika algas jaanuaris, kellegi M. Gorbanevski kirjutisega, mis põhjustas suure hulga lugejatekirju. Ajakiri avaldas neist väljavõtteid. Mõttevahetuse lõpetas kirjanik S. Zalõgini juunikuu kokkuvõte, mille mõjul Moskva linnanõukogu teostas rea tänavanimede muudatusi. Nüüd tuleb oodata, millal „Sirp ja Vasara" referaat Tallinna punased linnaisad liikuma lükkab.

Kirjutistes on toodud terve rida näiteid vene kultuur-isiksuste elu- ja sünnikohtadest, samuti kirjanduses märgitud paikadest, mida tänapäeval enam ei eksisteeri, kuna nimed on muudetud. N. Liidus on 50 Kirovist tuletatud kohanime ja umbes 70 „Oktjaabri" (oktoobri) nimelist paika. Vana ajalooline vene linn Perm muudeti Molotoviks. Kuna Molotov sattus ebasoosingusse, siis on see nüüd jälle Perm. Ajalooline Tveri linn tehti Kalininiks, kuid nimi ei juurdu. Kirjas on kõikjal Kalinin, rahvasuus aga ainult Tver.

Leningradi Nevski prospekt, mis jookseb piki Neeva kallast, ristiti „25. oktoobri prospektiks", mida keegi ei kasuta. Ainus nimi, mille kohta kriitikat ei tehta on Lenin — nii on vähemasti üks nimi ikka veel püha.

Brezhnevi nimeline Moskva linnarajoon tahetakse aga tagasi muuta „Toominga" (Tsherjomushkinski) rajooniks. Kirjutises märgitakse, et sellest peaks olema küllalt kui raamatukogusid, koole, tehaseid ja laevu ristitakse inimeste nimedega. Jäägu asulatele ja tänavatele nende ajaloolised nimed.

„Literaturnaja Gazeta" kirjutiste alatoon on shovinistlik. Kas seda nimede muutmist, mis on lubatud vene „jupiterile", lubatakse ka eesti „härjale"? Kuressaare linna ja Saaremaad enam ei eksisteeri, nende asemel on Kingissepa linn ja rajoon. Tallinnas on üks Lenini bulvar, kuid linn kubiseb igasugustest eesti ja vene kommunistide ja tegelaste nimedega tänavatest. „Sirp ja Vasar" igatahes loodab, et nimede muutmine jõuab ka meile. Seda lootust tõendavad toimetuse vahemärkused ja näited Eesti kohta.

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat
„VABA EESTLAST"
— sisukam ja odavam eesti
ajaleht vabas maailmas!

Pastor Eestist Ahvenamaal

Ajaleht „Ålandi" teatel on Ahvenamaa Eckerö saare kirikuõpetajal Marten Anderssonil olnud külaline okupeeritud Eestist — pastor Georg Lillemäe, kellega tal olevat olnud aastapikkune varasem kirjavahetus.

Kuna Lillemäe oli tulnud Hämeenlinnas toimunud rahvusvahelisele misjonipidustusele nõukogude esindajana, siis oli tal võimalus ka Ahvenamaal ära käia. Ajaleht märgib, et nad on varem Tallinnas kohanud ja Lillemäe on praegu kirikuõpetajaks Lõuna-Eestis.

EPL

Nõukogude konsulaat leekides. Pildil tuletõrjujad pikal redelil tuld kustutamas. Nad pidid 15 minutit ootama, enne kui neil õnnestus hoonesse siseneda.

Tulekahi Nõukogude konsulaadis Montrealis

Möödunud kesknädalal puhkes Montreali Nõukogude konsulaadis lahti tulekahi, mis kestis mitmed tunnid. Tuletõrjujad ei pääsenud alguses tulele ligi, sest nõukogude ametnikud ei lubanud neil hoonesse siseneda. Alles kui tuli nii suureks läks, et see naabermaju ähvardas, lõid tuletõrjujad nõukogudelaste protestist hoolimata maja uksed-aknad sisse ja ronisid redeleid mööda katusele.

Kuid ka tulekahju ajal keeldusid mitmed ametnikud hoonest lahkumast — nad olid väga tegevad dokumentide hävitamisega.

Tulekahi algas umbes kell 11.00 hommikul ja kestis kuni hilise pealelõunani. Kahjusid hinnatakse 2-le miljonile dollarile. Mitmed naabermajad tühjendati elanikest, kui tuletõrjujad alguses konsulaadihoonesse sisse ei pääsenud. Peakonsul Aleksander Jereskovski olevad neid füüsiliselt takistanud. Mäletatavasti, põles Nõukogude suursaatkond Ottawas 1956. aastal ja ka siis ei lubatud tuletõrjujaid hoonesse; hiljem pääsesid nad siiski sisse ja Kuningliku Ratsapolitsei vastuuremehed olevad sealt saladokumente varastanud. 1972. aastal Montreali Kuuba kaubandusmissiooni hoonest kuhu ka tuletõrjujaid sisse ei tahetud lasta, leiti seekord hulgaliselt tulirelvi, mis ilmselt FLQ mässuliste jaoks olid mõeldud. Montreali politsei konfiskeeris need, kuid pidi relvad hiljem vabandades tagasi andma.

USA dessantväe seersant arreteeriti

Ühendriikide Meredessantväe seersant, 25-aastane Clayton Lonetree, arreteeriti Austrias ja saadeti tagasi USA-sse. Ta teenis Viinis ameerika suursaatkonna vahtkonnas. ABC uudistebüroo kohaselt olevat ta varem Moskva ameerika saatkonnas teeninud ja seal KGB-le informatsiooni andnud. Seda tegevust olevat ta pärast oma Viini ümberpaigutamist jatkanud.

Seersant Lonetree olevat olnud ühe nõukogude naiskodanikuga, kes USA suursaatkonnas töötas, armuvahekorras ja oma armukese kaudu ka KGB küüsi sattunud ning nende agendiks hakanud. Ta peamiseks spionaazhi-ülesandeks olnud CIA teenistujate kohta andmete kogumine ja saatkonnahoonete julgestusmeetmete KGB-le tutvustamine.

Otsime perekonnaarsti kontorisse
SEKRETÄRI
921-7777

Ringküsitlus näitab konservatiivide madalseisu

Kanada peaminister Brian Mulroney, kes möödunud neljapäeval oma puhkusreisilt tagasi jõudis, naeris kui talle äsjakorraldatud ringküsitluse (Gallup poll) tulemusi tsiteeriti.

„Head uut aastat," ütles ta reportereile „Kena teid jälle näha."

„Me oleme veel kaugel valimistest, meil on uus programm käigus mida me jatkame ja me oleme olnud küllaltki edukad," kinnitas finantsminister Michael Wilson, kui Mulroney keeldus ringküsitluse tulemusi kommenteerimast.

Viimane kord kui konservatiivid olid ringküsitlustel viimasel kohal oli aastal 1967. 7.—10. jaanuaril 1987 korraldatud ringküsitlus näitab liberaalide pooldajaid 41%, NDP (sotsialiste) 30% ja konservatiive 28%.

Pensionär soovib osta heas korras
PRUUGITUD AUTOT
Hel. 496-2890

Rootsi viina- ja veini- muuseum eestlaste juhtida

Rootsi pole ju viinamarjade maa, kuid selle pealinnas, Stokholmis on olemas Viina ja Veini Ajaloo Muuseum. Meid Kanadas huvitab eriti fakt, et selle, ühe noorema Stokholmi muuseumi, eesotsas olevat algusest peale olnud eestlased, kes samuti ei kuulu viinamarjakasvatajate rahvaste hulka. Nimelt on algusest, 1967. a. peale selle asutuse eesotsas olnud Helmut Hagar. Temale järgnes a. 1983 ta tütar Mirja Lausson.

Muuseum kuuluvat piiritustsentraali ettevõttele, olles selle ajaloo muuseumiks.

VES

wintario

Date: Thursday, January 15, 1987

$200,000 GRAND PRIZE

GRAND PRIZE BONUS SYMBOL △ — 2 4 9 7 2 9 $200,000

NO OF PRIZES
3600 — 2 4 9 — — — $10
360 — 2 4 9 7 — — $100
36 — 2 4 9 7 2 — $1000
3 — 2 4 9 7 2 9 $100,000
36 — — 4 9 7 2 9 $1000
360 — — — 9 7 2 9 $100
3600 — — — — 7 2 9 $10

$1,000 PRIZES — 2 4 2 4 9 — 2 WAYS TO WIN — 2 4 2 4 9 / — 2 4 2 4 9 — 80 $1000 PRIZES

$100 PRIZES — 6 3 1 2 — 3 WAYS TO WIN — 6 3 1 2 — / — 6 3 1 2 / — — 6 3 1 2 — 1200 $100 PRIZES

$10 PRIZES — 3 7 6 — 4 WAYS TO WIN — 3 7 6 — — / — 3 7 6 — — / — — 3 7 6 — / — — — 3 7 6 — 16,000 $10 PRIZES

WIN'FALL PRIZES — 4 4 — 5 WAYS TO WIN — 4 4 — — — / — 4 4 — — — / — — 4 4 — — / — — — 4 4 — / — — — — 4 4 — 200,000 Win fall PRIZES of 5 free tickets

Toronto linn

TÄHELEPANU
EAKAMAD KODUOMANIKUD
TORONTO LINNAS
VÕITE OLLA ÕIGUSTATUD SAAMA
$100 MAKSUSOODUSTUST
(Tax Credit)

Kui teie, teie abikaasa või mõlemad vastate järgmistele nõuetele:

- olete 65-aastane või vanem 31. märtsil 1987 või varem
- saate alates 31. märtsist 1987. a. igakuulist föderaalset garanteeritud sissetuleku lisandit (Guaranteed Income Supplement),
- olete omanud linnas elamiseks kasutatava kinnisvara vähemalt 5 aastat 31. märtsil 1987 ja
- elate kinnisvaras, millele on määratud omavalitsuse maksud,

siis olete õigustatud saama Toronto linnalt 1987. a. tulumaksu hinnaalandust (Tax Credit for Elderly Homeowners)
Kui olete kvalifitseeritud, aga pole saanud sooviavalduse vormi või soovite lähemat informatsiooni, siis helistage City Clerk's Department, tel. 392-7036. Isegi kui saite Tax Credit'it 1986. a., peate ikkagi uuesti sooviavalduse sisse andma 1987. aastaks.

Sooviavaldused tuleb sisse anda kõige hiljemalt 31. märtsiks 1987.

Roy V. Henderson
City Clerk

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387, kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Pühapäevakooli aastapäev. JUMALATEENISTUS pühapäeval, 25. jaan. kell 11 homm. Teenib õp. A. Taul. Esineb pühapäevakooli ansambel M. Viia juhatusel ja Margit Viia solistina. Piiblitund kohe pärast jumalateenistust, õp. A. Taul. Pühapäevakool, leerieelsed, leeritund.

Musica Divina kontsert kell 4 p.l. Lembit Avessoni juhatusel. Kavas: Schaffrath, Bend, Avesson jt. Pääse $5.—.

LANGENUTE MÄLESTUSJUMALATEENISTUS pühapäeval, 1. veebr. kell 11 homm. Jutlustab õp. O. Puhm, teenib õp. A. Taul. Laulab Cantate Domino dr. R. Toi juhatusel.

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED kuu esimesel kahel pühapäeval kell 9.30 homm. Kahel viimasel pühapäeval kell 4. p.l. Samal aja pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID: Õp. A. Taul kolmapäeva hommikuti kl. 9.30—12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8. Õp. E. Heinsoo: esmaspäeviti, teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 10 h. —4 p.l.

KANTSELEITUNNID teisipäeviti kl. 10 h.—6 õ. ja neljapäeviti kl. 12—3 päeval.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

Jaan Andreller
10. Parkland Rd.
Scarborough, Ont. M1N 1Y5
Tel. 699-6137

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 25. jaan. kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11 lastele.

Kell 11 JUMALATEENISTUS. Koguduse nõukogu liikmete tunnistusi, kõneleb J. Andreller.

Kell 5 õ. VAIMULIK MUUSIKAÕHTU. Laulab segakoor Ch. Kipperi juhatusel. Kõneleb Marika Wilbiks.

Aasta

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Pühapäevakooli aastapäev. JUMALATEENISTUS pühapäeval, 25. jaan. kell 11 homm. Teenib õp. A. Taul. Esineb pühapäevakooli ansambel M. Viia juhatusel ja Margit Viia solistina. Piiblitund kohe pärast jumalateenistust, õp. A. Taul. Pühapäevakool, leerieelsed, leeritund.

Musica Divina kontsert kell 4 p.l. Lembit Avessoni juhatusel. Kavas: Schaffrath, Bend, Avesson jt. Pääse $5.—.

LANGENUTE MÄLESTUS-JUMALATEENISTUS pühapäeval, 1. veebr. kell 11 homm. Jutlustab õp. O. Puhm, teenib õp. A. Taul. Laulab Cantate Domino dr. R. Toi juhatusel.

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED kuu esimesel kahel pühapäeval kell 9.30 homm. Kahel viimasel pühapäeval kell 4. p.l. Samal aja pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID: Õp. A. Taul kolmapäeva hommikuti kl. 9.30—12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8. Õp. E. Heinsoo: esmaspäeviti, teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 10 h. —4 p.l.

KANTSELEITUNNID teisipäeviti kl. 10 h.—6 õ. ja neljapäeviti kl. 12—3 päeval.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

Jaan Andreller
10. Parkland Rd.
Scarborough, Ont. M1N 1Y5
Tel. 699-6137

„VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval
kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 25. jaan. kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11 lastele.

Kell 11 JUMALATEENISTUS. Koguduse nõukogu liikmete tunnistusi, kõneleb J. Andreller.

Kell 5 õ. VAIMULIK MUUSIKAÕHTU. Laulab segakoor Ch. Kipperi juhatusel. Kõneleb Marika Wilbiks.

Leiname lugupeetud

Pedro Krusten'it

ja avaldame südamlikku kaastunnet armsale EDLALE tütardega

HÄRDA, LIA ja AUGUST

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 25. jaan. kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Pärast jumalateenistust valguspilte: „Hispaania, Maroko, Portugal" — L. Pant ja E. ja L. Eerme.

Pühapäeval, 1. veebr. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Pärast jumalateenistust koguduse täiskogu koosolek.

Pühapäeval, 8. veebr. kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS ja uue nõukogu ametisse õnnistamine.

Pühapäeval, 15. veebr. kell 11 homm. KONTSERT-JUMALATEENISTUS. Laulab segakoor Leelo Eerik Purje juhatusel.

Pühapäevakool iga jumalateenistuse ajal. Leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Koguduse segakoori harjutused igal esmaspäeval kell 6.30 õ.

Õpetaja kõnetunnid teisipäeviti kella 6—8 õhtul ja neljapäeviti kella 2—8 õhtul.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. kuni kella 4 p.l.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 21. jaan kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühapäeval, 25. jaan kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja, laulab naisansambel.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS EHATARES. Teenib E. Saraoja, laulab naisansambel.

Teisipäeval, 27. jaan. kell 11 homm. PALVUS.

Kolmapäeval, 28. jaan. kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühapäeval, 1. veebr kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 25. jaan kell 2 p.l. pühapäevakool lastele ja piiblikool täiskasvanuile — Gustav Pitka.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Endel Siitam Siitam ja Allan Laur. Duett Ülo Lindström ja Raul Pumber. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Kell 6 ö. ingliskeelne PEREKONNAÕHTU. Kohvilaud. Kolmapäeval, 28. jaan kell 11 homm. palvekoosolek. Laupäeval, 31. jaan kell 6 õ. koguduse aastapeakoosolek.

Narva kirik kontserdihooneks

Narva Aleksandri luteriusu kirik, mis püstitati Otto von Hippiuse plaanide järgi aastatel 1881-1884, läheb restaureerimisele. Mitte enam kirikuks, vaid kontserdihooneks.

Sõja ajal sai see kirik tugevasti kahjustada — m.h. hävines torn — ja seda on kasutatud kaubalaona, kuigi katus laseb läbi. Plaanide järgi algab taastamine aga alles ületuleval aastal.

EPL

Liiklusõnnetuste arv Eestis tõuseb

1986. a. esimese kümne kuu jooksul juhtus Eestis 1287 liiklusõnnetust, mis on 147 võrra rohkem kui samal perioodil möödunud aastal. Hukkunuid on olnud 171 (12 rohkem) ja vigastatuid 1453 (161 rohkem). Õnnetuste arv on suurenenud eriti Valgas, Rakveres, Paides ja Tallinnas.

Analüüs näitab, et kõige suuremaks probleemiks on mootorratturid, lapsed ja purjus sõidukijuhid, kes on süüdi paljudes rasketes liiklusõnnetustes. Erasõidukitejuhtide poolt põhjustatud õnnetuste arv tõusis üldiselt suhteliselt palju, seevastu vähenes kutseliste sõidukijuhtide poolt põhjustatud õnnetuste arv.

EPL

Murray E. Newbigging Ltd

Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Kauaaegset armast perekonnasõpra

Anna Seaver'it

mälestavad leinas

MAIE KABUR
VIIVI ja ERIC DOBROVICS

Endist laagri kaaslast ja koorijuhti

Evald Tammaru

Mälestavad leinas

ALVI ja LEO OJA

Asutajaliiget

Mart Tarum'it

mälestab

TORONTO EESTI SKAUDISÕPRADE SELTS

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$60.—	$80.—
Poolaastas	$34.—	$44.—
Veerandaastas	$18.—	$23.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):

KANADAS:
Aastas $111.—, poolaastas $60.— ja veerandaastas $31.—

USA-s:
Aastas $115.—, poolaastas $62.— ja veerandaastas $32.—

VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $140.—, poolaastas $75.— ja veerandaastas $40.—

Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 centi

Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata

VABA EESTLANE

120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi: .....

Aadress: .....

.....

.....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 20. jaanuaril 1987 — Tuesday, January 20, 1987

Ristsõna nr. 1333

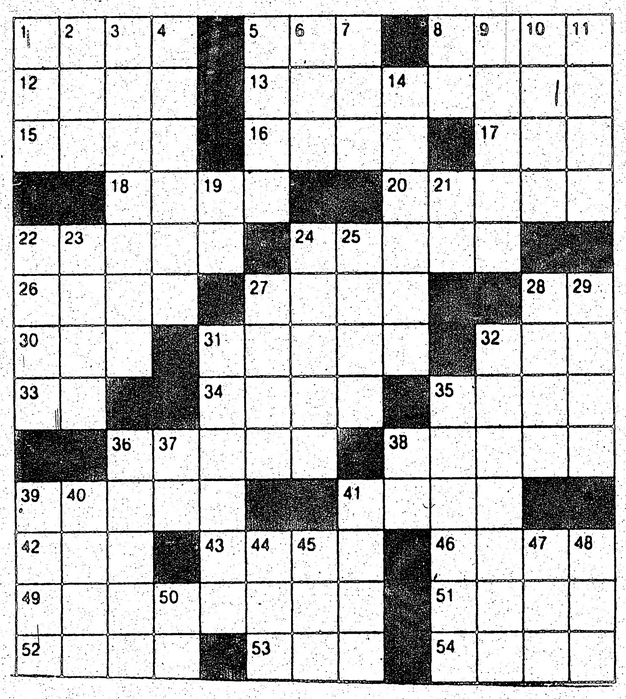

PÕIKREAD: 1. Linn Eestis, 5. Silmahaigus, 8. Majanduslik tehing, 12. Prantsuse ooperikomponist, 13. Järgneb jõuludele, 15. . . . pataljon — väeosa E. V. sõjaväes, 16. Looma häälitsus, 17. Kümme — ühes võõrkeeles, 18. Väiksem laev, 20. Eksisteerima, 22. Soojuseallikas, 24. Suur nimi kunstiajaloos, 26. Eesti sõjav. staabiülem, 27. Kuulsa naisseikleja Montezi eesnimi, 28. Noot, 30. Omaaegne suurim kino Tallinnas, 31. Väike magamine, 32. Küsimus, 33. . . . . ipso — väljendus ladina keeles, 34. Sellel loomal on harjased, 35. Valvur, 36. Sööb hobune, 38. Eesti maalikunstnik, ka küla Viljandimaal, 39. Kuulus viiulikunstnik, 41. Hulk loomi, 42. Vanadusel, 43. Vastseid, 46. Gaana pealinn, 49. Teatud ilma puhul vajalikud jalatsid, 51. Tänava nimi paljudes P.-Ameerika linnades, 52. Kanada ajaleht, 53. Tee lahti, 54. Töökas, virk.

PÜSTREAD: 1. Temas, 2. Kondi sees, 3. Tegelane ooperis „Aida", 4. Veider, 5. Arv, 6. Tekib keemisel, 7. . . . . mees — juhtiv tegelane, 8. Noot, 9. Sügislill, 10. Parem, 11. E. Zola teos, 14. Tuulejakk, 19. United Nations — lüh., 21. Artikkel prantsuse keeles, 22. Särgi osa, 23. Omaaegne Eesti lennuühing, 24. Suur jõgi Euroopas, võõrap. kirjaviisis, 25. Mitte all, 27. Saksa filmitäht Deyersi eesnimi, 28. Ühe araabia riigi kuningas, 29. Järv Lätis, 31. Töökus, virkus, 32. Spordiauhind, 35. Omaaegne eesti kultuuriajakiri, 36. Naisenimi, 37. Isiklik asesõna saksa keeles, 38. Ühe USA osariigi nime lühend, 39. Selleks, 40. Vana mees, 41. Kisk, terav konksuke, 44. Suurriik, 45. Rootsi naisenimi, 47. . . . palu — II maailmasõja nimekas eesti väejuht, 48. Naisenimi, 50. Sidesõna inglise keeles.

RISTSÕNA NR. 1332 LAHENDUS

PÕIKREAD. 1. Koorem, 5. Eilsed, 7. Soyinka, 10. Utsr, 11. Nebo, 13. Tõru, 15. Alla, 17. Eli, 18. Kniks, 21. Dim, 22. Rinne, 23. Evima, 24. Redel, 25. Laine, 27. Manus, 30. EMI, 31. Maata, 34. Oro, 35. Kava, 37. Togo, 38. Ellu, 40. Axel, 42. Polanyi, 43. Rosita, 44. Szeged.

PÜSTREAD: 1. Köster, 2. Rstu, 3. Eos, 4. Myron, 5. Ennak, 6. Ike, 7. Laba, 8. Draama, 10. Urin, 12. Oldi, 14. Õlitama, 16. Limburg, 18. Kerem, 19. India, 20. Selma, 25. Lektor, 26. Ilve, 28. Nool, 29. Sooled, 32. Asula, 33. Trans, 36. Alpi, 37. Teie, 39. Lot, 41. Xyz.

NEW YORK — Oma usu kindlust demonstreeris Lõuna-Carolinas ühe maakoguduse pastor J.L. Holbrock, keerutades mürgist madu ümber käevarre ja kaela. Ta luges kogudusele Markuse evangeeliumist 16. peatükist 18. salmi, mille alusel esines demonstratsioonida. Madu siiski hammustas õpetajat ja ta suri mõni tund hiljem.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. jaan.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

31. jaan. ja 1. veebr.
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

7. ja 8. veebr.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

Sündmuste kalender

- *Neljapäeval, 22. jaan. kell 2 p.l. toimub Eesti Majas pensionäride naiskoori korraldusel koosviibimine kohviga.*
- *Laupäeval, 24 jaan. kell 7 õ. Eesti Majas T.E.V.Ü. 34-nda Aastapäeva Pidu.*
- *Pühapäeval, 25. jaan. kell 4 p.l. Peetri kirikus Musica Divina kontsert.*
- *Pühapäeval, 1. veebr. kell 15.00 Eesti Majas Tartlaste Seltsi „Vastlapäeva koosviibimine".*
- *Laupäeval, 7. veebr. Kell 6 õ. Eesti Majas Saarlaste Ühingu Küünlapäeva Pidu.*
- *Pühapäeval, 8. veebr. kell 3 p.l. Eesti Majas Maakondliku Esinduskogu loeng „Eesti Rahvustoidud." Lektor Hilja Jukkum.*

MÕTTETERI

Maailma vägevaid tohib solvata ainult kiitmisega.

Arvo Valton

VABA EESTLANE UUES ASUKOHAS

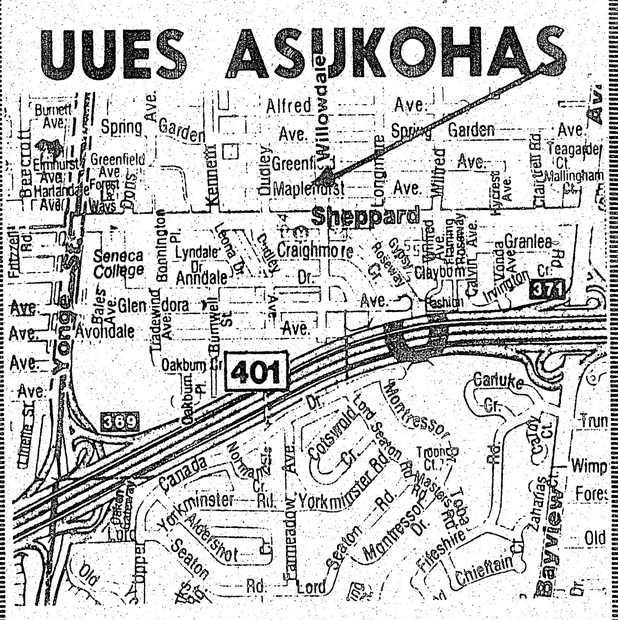

postiaadress on 120 A WILLOWDALE AVENUE, WILLOWDALE, ONTARIO, M2N 4Y2.

Toimetuse ja talituse telefoninumbrid

733-4550, 733-4551

Reseda

„Kas on veel õigust . . ."

„Kas on veel õigust siin maailmas?" käratas mu vana sõber Kaarel kellelegi, kui olin oma esimesel külaskäigul uuel aastal vaevalt oma jala üle tema ukseläve saanud. Kaarlil on omadus, elu keerdsõlmi oma kõmiseva häälega ja mõõgahoopidega rünnata — ilma probleemide peensusteni tungimata.

„Kuule, kuule, sõber", püüdsin ta purjetest veidi tuult vähendada, „nii ägedalt ei saa uut aastat alustada. Kellega Sa nüüd paugud?" „Mis kellega?" põrnitses Kaarel mulle otsa. „Peaaegu igaühega . . . samad karmantsikud kõik!" „Ta on vihane neile . . ." püüdis ta teinepool Ludmilla alustada, aga ta ei jõudnud kaugemale; Kaarel näitas kohe, kes majas peremees on. „Ära sa Ludmilla, oma väikest peakest asjadega vaeva,millest sa midagi ei tea; vaata parem, et kohv ja konjakipudel varsti laual oleksid. See teritab külalise vaimu ja laiendab silmaringi!" Võtsime istet ja „teritasime" veidikest aega. Kuna nagu minu kord midagi öelda oli, siis tähendasin: „Vaim ja silmaring on nüüd teravad, aga ütle — mis siis su õrnatundelist hinge jälle vaevab?" „Kas sa lehti ei loe, TV-d ei vaata?" suskas Kaarel külmalt. „Kogu maailm sõidab tagurpidi ja sa küsid mis mu hinge vaevab. Kurjategijad, koostöös kohtunikega, keeravad kogu kupatise kummuli . . . ja sa ei tea sellest midagi! Teed end sihilikult lollimaks kui oled või mis?" — „Kas sa ei lennanud praegu varre otsast ära?" muutusin minagi ägedamaks." Kuula enne ära", jatkas Kaarel segamatult," kuidas Lääneranniku üks kohtunik arvab, et seal ühel teataval sulil, hädaohtlikul pealegi, poleks tarvis kogu karistusaega täies pikkuses ära istuda — see olevat põhiseaduse vastane!" „Nalja teed või?" vastasin, „siis oleks varsti nii, nagu Eestis omalajal kuplees lauldi:

„Tuleks aga tuult ja tõstaks tormi — lükkaks ümber vangitorni!

Siis saaks vangid vallale, noorte naiste kallale!"

Ära lõõbi", sähvas Kaarel, „loe lehti, siis usud. Ma ei mõista vaid üht asja: alles toodi meile uus põhiseadus, kokku pandud tarkade seadusetundjate poolt ja nüüd on korraga nii, et kui kellelegi pähe tahetakse anda on see kohe põhiseaduse vastane. Kas on veel õigust siin maailmas?" — „Sama ütleb ka see kasukakaupmees, kes vist meeleldi vaid pühapäeviti neid müüks", lisasin omalt poolt. „Tema arvab et seadus, mis teda keelab, on rumal seadus!" Kaarel aga tõi kohe uue trumbi välja: „Nii, nagu keegi võtab — sulide seisukohast võttes omast kohast hää seadus: see lubab vaielda kõigi karistuste vastu ja kohtuskäimist venitada kui kummipaela!

Ja veel midagi — kuna Quebec'is üht uut, suurt vanglat ehitama hakatakse, siis on nähtavasti hakatud selle täiteks juba aegsasti ülemeremaadest kahtlast elementi importeerima . . . või vähemalt lastakse neil vabalt sisse tulla — piirivalvureil käsi mütsinoka juures ja kannad koos! Tamiilide seast on juba peotäis peeni sulisid pinnale ujunud, aga nende arv on veel tühine; türklased ja muud taolised teevad lausa rahvasterändamist siia, kus vabadus laiub ookeanist ookeanini! Tulevad kui aukülalised; esimesest päevast kohe toidul ja seebil, riided ja peavari endastmõistetavalt peale selle. Aga juba nurisevad, sunnikunahad; viimatitulejad ei mahu enam Montreali peenemaisse hotellidesse ja neid on pandud, kus aga linnas ruumi on. Nüüd nõuavad — kuuled, nõuavad — samasuguseid hotellitube kui varemtulejad olid saanud. Järgmisena nõuavad ehk koguni mõne nende pühamehe-nimelist uut riigipüha Kanadas . . . nagu mõned siinsed värvilised juba ette on pannud. Aga türklastel oleks küll üks kange sell kalendrisse panekuks: Sultan Saladin! Sellega oleksin minagi nõus." — „Miks? Ja kes ta on ja kust ta pärineb?" — „Näe nüüd — lehti sa ei loe ja ajalugu ka ei tunne. Sultan Saladin oli see, kes ristirüütleile Pühalt Maalt tuule alla tegi ja Jeruusalemma vallutas; aastanumber oli siis 1187." — „See oli ju siis mõnikümmend aastat enne seda, kui Saksamaalt teised samasugused Eesti „paganaid" ebausust vabastama tulid. Nojah — neist tuleb ju aru saada: Jeruusalemmas said nad armetult peksa ja kuhugi pidid nad minema, kus lüüasaamist karta polnud. Muidugi — Eesti vallutamine oli Püha Maa „businessiga" võrreldes kehv aseaine. Aga tead, Kaarel — see on ju ikka vaid üks igivana asi; kes vana asja meelde tuletab, sellel silm peast välja! ütleb vanasõna." — „Jah, aga ütle seda venelastele! Praegustel ajutistel allüürnikel kodumaal on hää mälu; vaata, mis neil meeles on! Eeloleval kevadel saadetakse Eestist kirikumeestest koosnev tänudelegatsioon Saksamaale, sakslasi selle eest tänama, mis nad 800 aastat tagasi meie esivanematele tegid. Ütle veel, et seal usku ei austata." — „Kas see pole su udujutt, Kaarel?" „Kui sa kogu aeg oleksid õiget lehte lugenud, oleksid seda juba ammu ise teadnud!"

Selle peale polnud mul enam midagi muud lisada, kui Ludmillat kohvi ja konjaki eest tänada ja koduteele asuda . . . Selginud sihid silmade ees!